

ympäristösuunnittelun,- rakentamisen ja -hoidon ammattilehti

Viherympäristö
13,00€

3|22

KULTTUURIYMPÄRISTÖT – Perintö tuleville sukupolville

Iseki -leikkurit teholuokat 20-50hv

**PATENTOITU
NELIPYÖRÄJOUSITUS**

**Leikkuunopeudet
jopa 20km/h**

**Maailman tehokkain robottileikkuri.
Toiminta-alue 75 000m²!**

Jälleenmyyjät:

**Kuopio/Itä-Suomi: Veljekset Heiskanen Oy
Turku/Varsinais-Suomi: Kone-Viitasalo Oy**

**Radio-ohjatut
rinneleikkurit**

KYSY LISÄÄ!

020 7458 600

www.j-trading.fi

Sisällys 3/2022

KULTTUURIYMPÄRISTÖT

- 10 Kulttuuriympäristöstrategiasta hyvä ponnistaa vihreämpään tulevaisuuteen
- 15 Kuvapari kertoo maiseman muutoksista
- 20 Laidunnus kuuluu kulttuurimaisemaan
- 24 Mustion lumoava puistomiljö
- 32 Valaistus arvoympäristössä
- 34 Kulttuuriympäristön puut
- 40 Kulttuuriympäristöjen hoitoon liittyy monia vastuita
- 42 Maisemanhoitoa Aleksis Kiven hengessä
- 46 Hyvinvointia ja historiaa
- 48 Kulttuuriympäristöt ja kaupunkiekologia
- 52 Kulttuuriperintöä metsässä

TUTKITTUA

- 54 Rakennusperintö ja luontoarvot kohtaavat
- 56 Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas ilmestyy tänä vuonna
- 60 Lumoava lähivihreä
- 66 Viherp@ivien yhteistyökumppanit
- 68 Muistokirjoitus – Puutarhaneuvos Hannu Ojanen

Vakiosivut

- 5 PÄÄKIRJOITUS
- 6 AJANKOHTAISTA
- 64 KOLUMNI
- 70 VIHERYMPÄRISTÖLIITTOSSA TAPAHTUU

NUSSER
S T A D T M Ö B E L

Monসা

Penkki ja pöytä
UUTUUS!

ELPAC KALUSTEET

kalusteet.elpac.fi | 010 219 0716 | myynti@elpac.fi

Kannen kuva: Pekka Kyytinen,
Museovirasto
Pääkirjoituksen kuva: Eeva Anundi

Viherympäristö-lehti, 30. vuosikerta
ISSN: 1237 – 0932

Julkaisija ja kustantaja

Viherympäristöliitto ry
www.vyl.fi
viherymparisto@viherymparisto.fi
www.viherymparisto.fi, www.vihreakirja.fi

Toimitus

VY-tiimi ja päätoimittaja Liisa Hyttinen
puh. 040 572 0299
liisa.hyttinen@vyl.fi

Ulkoasu

Taitto Puutarhaliitto ry / Agneta Järvenpää

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

puh. 03 4246 5339
viherymparisto@atex.com
Tilaushinnat v. 2022 sis. 10 % alv
• kestopilaus 55 euroa
• vuositilaus 68 euroa
• opiskelijatilaus 34 euroa
• irtomyynti 13,00 euroa

Ilmoitukset

Media Bookers, Hannu Pyykkö
p. 050 2250
hannu.pyykkö@mediabookers.fi
www.mediabookers.fi

Kirjapaino

PunaMusta, Forssa 2021

Tämän lehden tilaajarekisteriä voidaan
käyttää suoramarkkinointitarkoituksiin.

Merkittävä arvovalinta

Kulttuurintutkija Raymond Williams määrittää vuonna 1976 ilmestyneessä teoksessaan *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society* sanan ”luonto” yhdeksi vaikeimmin määriteltävistä käsitteistä. Luonto on luonnetta, olemisen tai olemuksen laatua – mutta toisaalta konkreettisia entiteettejä, olioita, tiloja tai alueita. Luonto voi käsittää koko eliökunnan ja jopa maailmankaikkeuden, tai se voidaan rajata merkitsemään vain sitä, mikä ei ole ihmisen toiminnan tulosta eli kulttuuria.

Jako luontoon ja kulttuuriin on hyvin haastava. Kun ajatellaan ihmisen kaikkialle maapallolla ja jopa aurinkokuntaan ulottuvia vaikutuksia, yksiselitteinen rajanveto voidaan nopeasti todeta mahdottomaksi. Molemmat käsitteet ovat valtavan suuria ja niihin liitettävät asiat, käsitteet ja mielikuvat moninaisuudessaan loputtomia. Kumpi on siis kaikenkattava yleiskäsite; luonto vai kulttuuri?

Euroopan historiasta voi hakea aineksia näiden mahtikäsitteiden punnitsemiseen. Antiikin ajan filosofit olivat kiinnostuneita luonnontutkimuksesta, mutta eivät kyseenalaistaneet ihmiskunnan asemaa luonnon huipulla. Keskiajalla tutkimusten kanssa sai olla varovainen, sillä käsityksiä hallitsi jumalallinen hierarkia, jonka kyseenalaistamista ei suvaittu. Luontokappalet nähtiin kuitenkin osana tätä hierarkiaa, joten niiden tuhoaminenkaan ei ollut suotavaa. Valistusajalla vallitsi rationaalisuus, jossa hoidettua ja viljeltyä maata arvostettiin, ja muotopuutarhat kukoistivat. Romantiikan aikana runoilijat, taiteilijat ja filosofit kuitenkin kyllästytivät rationaalisuuden rajoittavuuteen ja alkoivat korostaa alkuvoimaisuuden ja alkuperäisen luonnon merkitystä. Tämä loi pohjaa 1800-luvulla käynnistyneelle luonnonsuojeluliikkeelle, jonka piirissä on yhtäältä arvostettu luonnon koskemattomuutta, mutta toisaalta luotu järjestelmä, jossa luonto on – yhä tänäkin päivänä ja enemmän kuin koskaan ennen – hyvin tarkan sääntelyn ja hallinnoinnin kohde.

Kun puhumme kulttuuriympäristöistä, puhumme paljosta. Puhumme kivikautisten asuinpaikkojen jäänteistä. Puhumme maatalouden kymmentuhatvuotisesta historiasta. Puhumme ihmisen luomista eläimistä. Puhumme kartanoiden loiston ajoista ja vivahteikkaista puutarhoista. Puhumme teollistumisen ja kaupungistumisen aikakaudesta, puhumme uusista ja vanhoista kaupunkipuista. Puhumme myös metsistä ja niiden käytön perinteistä. Lopulta huomaamme, että kulttuuri ja luonto ovat yhtä, täysin toisiinsa soluttautuneet.

Tänä päivänä puhumme erityisesti siitä, miten luonto voisi olla enemmän meille ja itselleen. Keskustelulla luodaan uutta kulttuuria, uutta luontokäsitystä, uutta luontoa. Jokainen viheralueita koskeva suunnitelma ja pieninkin toimenpide on kannanotto tähän keskusteluun. Jokainen viheraluetta koskeva teko on luontoteko, kulttuuriteko ja merkittävä arvovalinta.

Liisa Hyttinen

Päätoimittaja

Ekologinen kriisi vaatii kiireellisiä koulutuksen uudistuksia

Ilmastonmuutoksen ja lajikadon eteneminen koskettavat myös koulutuksen tulevaisuutta. Ekologinen kriisi vaatii kiireellisiä koulutuksen uudistuksia, sillä elämäntapamme siirtäminen kestäväälle pohjalle vie vuosia.

Näihin haasteisiin on tartuttu Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksessa, jossa on meneillään useita kestävyysosaamiseen ja vihreään siirtymään liittyviä tutkimuksia.

Tutkimusten avainkäsitteeksi on noussut planetaarinen hyvinvointi. Käsitteen on lanseerannut yliopiston monitieteinen JYU.Wisdom -resurssiviisautsyhteisö pyrkimyksensä muuttaa ajatusmaailmaamme kohti koko-

naisvaltaista kaiken elämän kattavaa hyvinvointitavoitetta.

”Planetaarinen hyvinvointi tarkoittaa tilaa, jossa luonnon ekosysteemien toiminta säilyy ennallaan siinä määrin, että lajit pitkällä tähtäimellä säilyvät luontaisissa elinympäristöissään ja yksilöeliöt, mukaan lukien ihmiset, voivat toteuttaa lajityypillisiä ominaisuuksiaan. Toisin sanoen planetaarisen hyvinvoinnin vallitessa sekä ihminen että ei-inhimillinen luonto voivat hyvin ja kukoistavat,” kiteyttää JYU.Wisdomin johtaja ekologian professori Janne Kotiaho.

Lähde: Jyväskylän yliopisto, kuva Pixabay

”Siirtymä kohti kestävämpää elämänmuotoa edellyttää nopeita muutoksia sekä koulutuksessa että työelämässä,” kertoo Koulutuksen tutkimuslaitoksen professori Hannu Heikkinen.

Selvitys: Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on yritysten etu

Maailmanlaajuinen luonnon köyhtymisen vaikuttaa kaikkien yritysten liiketoimintaan joko suoraan tai mutkan kautta. Suomalaisen yritysten kannattaakin selvittää liiketoiminnan luontoriippuvuudet ja -vaikutukset sekä luonnon vahvistamiseen liittyvät mahdollisuudet ennakkoiden. Sitran selvityksessä laadittu työkalu auttaa yrityksiä ottamaan luonnon monimuotoisuuden huomioon liiketoiminnassaan.

Työkalussa on 12 askelta, jotka auttavat tunnistamaan yrityksen liiketoiminnan luontovaikutuksia, -riippuvuuksia ja toisaalta luontoa vahvistavien toimien mahdollisuuksia. Malli on rakennettu niin, että se tukee yrityksiä koosta, toimialasta ja lähtötasosta riippumatta.

Lähde: Sitra, kuva: Topias Dean, Sitra

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen auttaa ylläpitämään elintärkeitä ekosysteemipalveluita, joista liiketoiminta on eri sektoreilla riippuvaista joko suoraan tai välillisesti.

LAB-ammattikorkeakoulu edistää esteetöntä liikkumista eteläkarjalaisessa luonnossa

LAB-ammattikorkeakoulun LULU – luonnon lumoa kaikille -hankkeen tavoitteena on kehittää Etelä-Karjalan esteettömiä luontomatkailukohteita ja -tuotteita yhteistyössä yrittäjien, kuntien sekä alueellisten toimijoiden kanssa.

Hankkeessa tavoitellaan yhdenvertaisia luontokokemuksia kaikille. Esteetömät matkailupalvelut palvelevat pyörätuolilla liikkuvien ja aistirajoitteisten lisäksi myös perheellisiä sekä pienten lasten kanssa liikkuvia. Esteettömyys on laaja käsite, mutta perustana on kuitenkin yhdenvertaisuus.

Hankkeessa on jo tähän mennessä toteutettu muun muassa uusia esteettömiä luontoreittejä Parikkalaan ja Savitai-paleelle sekä edistetty Taipalsaaren Sarviniemen ja Rautjärven Hiitolanjoen isoja virkistysaluehankkeita.

Lähde: LAB-ammattikorkeakoulu, kuva: Harri Sarjanoja

Sopiva nousukulma ja hyvät, yhteneväiset kaiteet johdattavat Immalanjärven lintutornille Imatralla.

Ekologinen kompensatio ottaa ensiaskeleita Espoossa

Hepokorvenkallion datakeskuksen rakentamisesta aiheutuva metsäluonnon menetystä voitaisiin hyvitää suojelemalla metsää Hynkänlammella, esittää vasta valmistunut selvitys. Espoo kehittää ekologista kompensatiota ensimmäisten kaupunkien joukossa Suomessa. Kaupunki tekee aktiivista tutkimusyhteistyötä maankäytön ekologisesta ja hiilikompensatiosta. Valmisteilla on tiekartta luonnon monimuotoisuuden elpymiseksi ja kokonaisuuskehittämättömyyden saavuttamiseksi.

Lähde: Espoon kaupunki

Viljellä voi myös sisällä. 6Aika: CircularHoodFood -hankkeen tulokset on koottu hankkeen loppujulkaisuun ”Urbaaneja ratkaisuja ruoantuotantoon ja ruokajärjestelmän kiertotalouteen”.

Kaupunkiviljely tukee ruoan saatavuutta

Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) koordinoimassa 6Aika: CircularHoodFood -hankkeessa testattiin kerrostaloympäristöön sopivia kaupunkiviljelyratkaisuja. Kokeilut toteutettiin pääkaupunkiseudulla pilottitalojen ja viljelyratkaisuja tarjoavien yritysten kanssa kesällä 2021.

Hankkeen loppuseminaarissa europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen toteaa

kaupunkiviljelyn olevan oleellinen osa kestävästä ruokajärjestelmästä.

”Nykytietämyksen valossa kykenimme tuottamaan kaupungeissa noin kolmanneksen kaupunkien tarvitsemasta ruoankulutuksesta,” kertoo Pietikäinen.

Julkisella sektorilla on merkittävä rooli kaupunkiviljelyn edistämiseksi.

”Kaupungit voivat edistää paikallista ruoantuotantoa esimerkiksi selkeiden

lupakäytäntöjen, neuvonnan sekä ohjelmallisen lähestymistavan kautta,” HSY:n kiertotalousasiantuntija Nea Metsänranta sanoo.

Lähde: HSY, kuva: Markku Laine

Paras maisemahanke haussa

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus etsivät hankkeita, joilla on onnistuneesti hoidettu, suojeltu tai suunniteltu maisemia. Kilpailuun voivat osallistua kansalaisjärjestöt sekä alue- ja paikallisviranomaiset hankkeilla, jotka on jo toteutettu. Ehdokkaiksi ovat tervetulleita sekä perinteiset että uudet näkökulmat

maisemaan. Kilpailuun tulee osallistua 2.9.2022 mennessä. Voittaja julkistetaan Helsingissä syksyllä 2022 järjestettävässä Maisemasymposiumissa ja voittajasta tulee Suomen ehdokas Euroopan neuvoston maisemapalkinnon saajaksi.

Lähde: SYKE

TILAA LEHTI

viherymparisto@atex.com

03 4246 5339

Valkoposkianhet kuuluvat suomalaiseen kaupunkiluontoon

Valkoposkianhia pesii Suomessa rannikolla ja eteläisen Suomen järvillä. Suomessa tavataan lisäksi muuttavia valkoposkianhia, jotka muuttomatkallaan Keski-Euroopan talvehtimisalueilta arktisille pesimäalueilleen levähtävät ja ruokailevat eteläisen ja itäisen Suomen peltoalueilla.

Valkoposkianhille ei juurikaan ole säilynyt Suomessa luontaisia ruokailualueita, minkä seurauksena ne ovat ryhtyneet hyödyntämään puistoalueiden nurmikoita ruokailuun. Luonnonsuojelulaki kieltää valkoposkianhien häirinnän erityisesti pesimäaikana ja lajin elinkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

”Valkoposkianhille tulisi varata alueita, joilla valkoposkianhet saisivat

ruokailla rauhassa ja alueella ylläpidettäisiin valkoposkianhille erityisen mielekästä ruokaa, kuten valkoapilakasvustoa. Näin pystyttäisiin vaikuttamaan valkoposkianhien puistoalueiden käyttöön,” sanoo ylitarkastaja Maria Westerman Varsinais-Suomen Ely-keskuksesta.

Valkoposkianhien karkottamiseen tai jahtaamiseen ei saa koskaan ryhtyä oma-aloitteisesti vaan aina ennen karkotustoimiin ryhtymistä on tiedusteltava Varsinais-Suomen ELY-keskukselta, edellyttääkö karkottaminen poikkeuslupaa. Rauhoitettuja lintuja koskevat poikkeuslupa-asiat on koko Suomen osalta (pl. Ahvenanmaa) keskitetty Varsinais-Suomen ELY-keskukselle.

Lähde: Ely-keskukset, kuva: SYKEN kuvapankki

Kuusen ja männyn taimia istutetaan alueille, jotka eivät ole olleet enää vuosikymmeniin aktiivisen metsä- tai maatalouden piirissä tai ovat poistuneet turvetuotannosta.

Nuoret istuttavat puuntaimia

4H ja Taimiteko-kumppanit työllistävät tänä vuonna satoja alle 18-vuotiaita nuoria kesätöihin 19 paikkakunnalla. Nuoret istuttavat kesäkuussa Suomeen uutta metsää ilmastonmuutoksen hidastamiseksi.

Paikkakuntia on nyt seitsemän enemmän ja puun taimia on 20 000 enemmän kuin viime vuonna. Taimiteossa on tämän kesän jälkeen istutettu neljän vuoden aikana yhteensä lähes 600 000 puun taimia eli yli 300 hehtaaria uutta metsää. Istutukset tehdään turvetuotannosta poistuneille maa-alueille. Taimiteko-toiminnan suojelijana toimii tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Lähde: 4H-liitto

Valkoposkianhia rannalla Helsingin Kaisaniemessä.

Lampaat apuna jättipalsamin torjunnassa

Jyväskylässä Vehkalammella on käynnissä kokeilu haitallisen jättipalsamin torjumiseksi lampaiden avulla. Menossa on viisivuotisen kokeilun neljäs vuosi. Kokeilu on edennyt hyvin ja saadut tulokset ovat positiivisia. Kahtena ensimmäisenä laidunkesänä lampaat hävittivät jättipalsamin alueelta kokonaan. Viime kesänä jättipalsamia havaittiin kahdella pienellä laitumella vain muutamia. Nämä laitumet ovat suhteellisen kosteita ja niissä on myös nokkosta, mikä saa lampaat välttämään kyseisiä laidunosiä. Nokkosta on kahtena vuonna niitetty lampaiden laiduntamisen helpottamiseksi.

Lähde: Jyväskylän kaupunki, kuva: Tarja Ylitalo

Kulttuuriympäristö määriteltiin strategiassa ihmisen toiminnasta sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntyneeksi ympäristöksi.

Kulttuuriympäristöstrategiasta hyvä ponnistaa vihreämpään tulevaisuuteen

Kulttuuriympäristö on hyvinvoinnin ja elinvoiman lähde. Se tuottaa hyvää oloa ihmisille ja siitä voi hyötyä elinkeinotoiminnassa. Viherympäristöt ovat kulttuuriympäristöjen keuhkot.

teksti ja kuvat: TUIJA MIKKONEN

Suomen ensimmäisen valtakunnallisen Kulttuuriympäristöstrategian (2014–2020) tavoitteena oli nostaa kulttuuriympäristöjen arvostusta ja innostaa ihmiset toimimaan kulttuuriympäristön hyväksi. Myös elinkeinoelämä haluttiin saada vahvemmin mukaan havaitsemaan ja hyödyntämään kulttuuriympäristön avaamia menestyksen mahdollisuuksia. Strategian päätavoitteet kiteytettiin kolmeen kohtaan: kulttuuriympäristö on merkittävä voi-

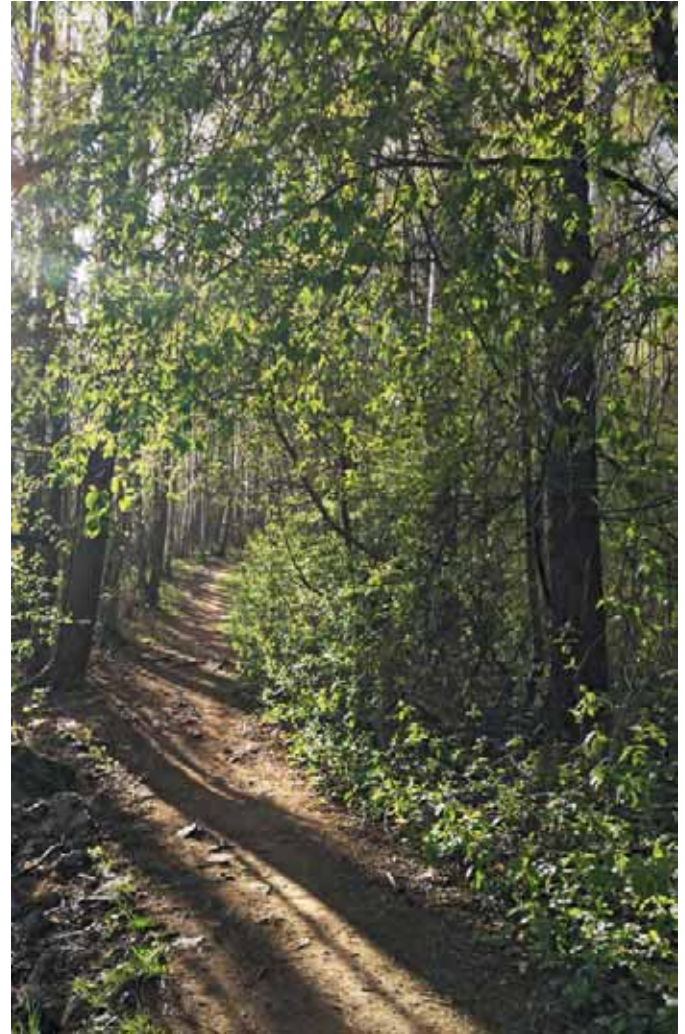
mavara, kulttuuriympäristön hoito edistää kestäväää kehitystä, ja hyvä hallinto tukee kulttuuriympäristötyötä.

VIHERYMPÄRISTÖT NIVELENÄ IHMISTEN JA LUONNON VÄLISSÄ

Kulttuuriympäristö määriteltiin strategiassa ihmisen toiminnasta sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntyneeksi ympäristöksi. Suomessa kulttuuri ja luonto kietoutuvat toisiinsa,

Kulttuuriympäristön tiedonhallintaa kehitetään muun muassa rakennetun ympäristön Ryhti-hankkeessa.

Kulttuuriperintöbarometrissä ihmiset pitivät luontoympäristöä tärkeimpänä kulttuuriympäristönä.

mikä ilmeni myös vuonna 2021 toteutetussa kulttuuriperintöbarometrissä, jossa ihmiset pitivät luontoympäristöä tärkeimpänä kulttuuriympäristönä.

Vaikka viheralueita tai -ympäristöjä ei strategiassa erikseen mainittu, sisältyvät ne luonnollisena elementtinä lähes kaikkiin kulttuuriympäristöihin – niin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, kulttuurimaisemiin kuin arkeologisiin kohteisiin. Ihmisten tekemä nivoutuu luonnon muovaamaan, ja siinä viherympäristö toimii usein nivelenä. Hyvänä esimerkkinä viherympäristöjen merkityksestä ovat kansalliset kaupunkipuistot. Kotkan kansallinen kaupunkipuisto voitti Suomen parhaan maisemahankkeen tittelin vuonna 2018, ja vuotta myöhemmin Suomen edustajana se ansaitsi kunniamaininnan Euroopan maisemakilpailussa. Kaupunkipuistossa yhdistyvät puistot, vesistöt ja rakennettu kulttuuriympäristö.

KULTTUURIYMPÄRISTÖSTRATEGIA TUKI PAIKALLISTA TOIMINTAA

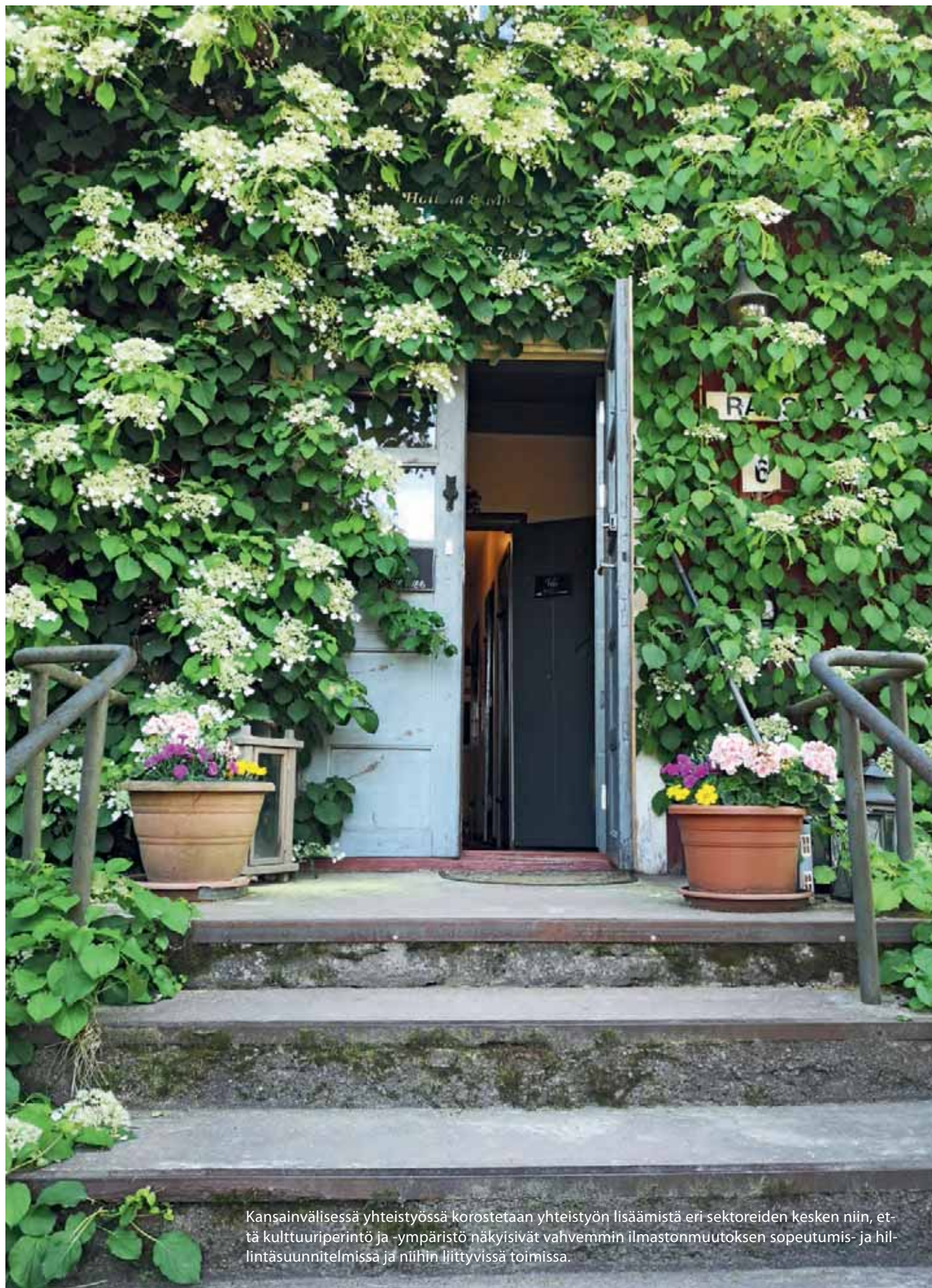
Strategiakauden lopulla tehdyn ulkoisen arvioinnin tuloksena todettiin, että strategian toimeenpano onnistui hyvin. Kulttuuriympäristön merkitys ja arvostus olivat kasvaneet ja kulttuu-

riympäristön käsitteen tunnettuus oli lisääntynyt. Tietoisuuden nousussa merkittävää oli kansalaisjärjestöjen vahva panos. Tietopohjaa parannettiin erityisesti valtakunnallisissa perinnebiotooppien, maisema-alueiden ja arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinneissa. Näissä kaikissa viherympäristö on merkittävästi mukana. Strategian todettiin myös tukeneen kestävää kehitystä erityisesti korjausrakentamiseen ja perinnebiotooppien hoitoon liittyen.

Osa strategian toimenpiteistä jäi strategiakaudella kesken. Joitakin näistä on jo saatettu valmiiksi, kuten valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden inventointi (VAMA). Muutamat strategiakaudella aloitetut toimet ovat käynnissä tätä artikkelia kirjoitettaessa toukokuussa 2022. Kulttuuriympäristön tiedonhallintaa kehitetään muun muassa rakennetun ympäristön Ryhti-hankkeessa. Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) inventointi jatkuu Museovirastossa. Perinnebiotooppien päivitys- ja täydennysinventointien loppuun saattaminen on käynnissä ympäristöministeriön koordinoimana.

Konkreettisten toimenpiteiden ohella vähintään yhtä merkittävää oli se, että Kulttuuriympäristöstrategia toimi hyvänä selustana niin julkisille organisaatioille kuin yksittäisille toimijoille.

Kansainvälisessä yhteistyössä korostetaan yhteistyön lisäämistä eri sektoreiden kesken niin, että kulttuuriperintö ja -ympäristö näkyisivät vahvemmin ilmastonmuutoksen sopeutumis- ja hillintäsuunnitelmissa ja niihin liittyvissä toiminnoissa.

Myös useat kunnat ja maakuntien liitot laativat omia kulttuuriympäristöstrategioitaan ja -ohjelmiaan valtakunnallisen strategian siivittämänä.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT LÄPILEIKKAAVANA VOIMANA

Kulttuuriympäristöstrategian päätyttyä vuonna 2020 on ympäristöhallinnossa jatkettu kulttuuriympäristötyötä strategian viitoittamin tavoittein. Kulttuuriympäristö tunnustetaan laajasti yhteiskunnan eri aloja läpileikkaavana voimana. Se kytkeytyy muun muassa ilmastomuutokseen, kestäväan kehitykseen, aluekehitykseen, liiketoimintaan, hyvinvointisektorille ja koulutusalalle. Yhteistyötä tulee siis jatkossakin vahvistaa laaja-alaisesti niin, että kulttuuriympäristöjen hyvinvointia ja elinvoimaa vahvistavat mahdollisuudet tunnustetaan ja osataan hyödyntää.

Ilmastomuutos aiheuttaa vahinkoa kulttuuriympäristölle, mutta kulttuuriympäristön hyvä hoito voi myös vähentää ilmastomuutoksen haitallisia vaikutuksia. Jäsenmaat saavat suosituksia Euroopan komission asiantuntijatyöryhmältä Open Method of Coordination (OMC), jonka aiheena on kulttuuriperinnön kestävyden vahvistaminen ilmastomuutoksessa. Komissio julkaisee työryhmän raportin suosituksineen kesällä 2022. Komission työryhmytyössä – kuten yleisemminkin englanninkielisessä keskustelussa – kulttuuriperintö tarkoittaa suurelta osin sitä, mitä Suomessa tarkoitetaan kulttuuriympäristöllä. Englannin kielessä cultural environment –käsitettä ei juurikaan käytetä.

Työryhmä korostaa yhteistyön lisäämistä eri sektoreiden kesken niin, että kulttuuriperintö ja -ympäristö näkyisivät vahvem-

min ilmastomuutoksen sopeutumis- ja hillintäsuunnitelmissa ja niihin liittyvissä toiminna. Monitieteistä asiantuntijuutta ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä tulee vahvistaa ja kehittää.

Osana suositusten toimeenpanoa Suomessa ympäristöministeriö päivittää vuonna 2008 valmistuneen oppaan Ilmastomuutos ja kulttuuriympäristö. Tilannekuva tullaan päivittämään ja keskeisiä ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyviä Suomeen soveltuvia toimenpiteitä kartoitetaan esimerkkien avulla.

MAISEMAPOLITIikkaa LINJATAAN

Euroopan neuvoston maisemayleissopimus raamittaa maisemiin liittyvää toimintaa Suomessa. Sopimus käsittää niin luonto-, maaseutu- ja kaupunkimaisemat kuin kaupunkien reuna-alueiden maisematkin. Sen piiriin kuuluvat yhtä lailla arvokkaina pidetyt maisemat, arjen maisemat kuin huonolaatuiset ympäristöt. Sopimuksen mukaan maisema vaikuttaa paikalliskulttuurin muotoutumiseen, on olennainen osa luonnon- ja kulttuuriperintöä sekä edistää ihmisten hyvinvointia ja lujittaa identiteettiä. Maisema on tärkeää ihmisten elämänlaadulle. Sopimuksen mukaan maisemat ovat myös yksilön ja sosiaalisen hyvinvoinnin tärkeä osatekijä. Moni maisemayleissopimuksen näkökohdista koskee myös viherympäristöjä.

Maisemayleissopimus velvoittaa sopijavaltioita laatimaan maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun tähtäävää maisemapolitiikkaa. Tämän pohjalta ympäristöministeriö on aloittanut Suomen maisemapolitiikan määrittelyn valmistelemalla taus-

Hoitamalla ja kehittämällä viher- ja kulttuuriympäristöjä vuorovaikutuksessa asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa vahvistamme edellytyksiä paremmalle ympäristölle ja tulevaisuudelle.

taselvityksen, jonka on määrä valmistua alkukesästä 2022. Varsinainen ohjelmatyö on tarkoitus aloittaa syksyllä 2022 laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

VIHERYMPÄRISTÖT KYTKEYTYVÄT ARKKITEHTUURIIN, KULTTUURIPERINTÖÖN, MATKAILUUN JA LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖÖN

Myös tuore Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035 kiinnittää huomiota kestävyyteen ja ilmastomuutoksen vastaiseen toimintaan. Ilmasto- ja biodiversiteettitietoista maankäyttöä tuetaan muun muassa vahvistamalla viheraluesuunnittelun roolia luonnon monimuotoisuuden edistämässä ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa. Ohjelmassa on tunnistettu myös viherympäristön merkitys vähähiilisyys- ja kiertotalouteen tähtäävässä lähiympäristön suunnittelussa sekä ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä.

Valtioneuvostossa on valmistunut useita muitakin linjauksia, joissa viherympäristöjen kehittämisellä ja hoidolla on merkitystä. Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) johdolla on valmisteltu ehdotus Suomen ensimmäiseksi kulttuuriperintöstrategiaksi. Samoin OKM:n johdolla valmistui ehdotus kulttuurimatkailun tiekartaksi, jossa kulttuuriympäristöt ja maisemat on tunnistettu matkailun toiminta-alustana. Valtioneuvoston periaatepäätöksellään hyväksymällä kansallisella luonnon virkistyskäytön strategialla on myös vahvoja yhtymäkohtia viherympäristöihin. **VY**

Kirjoittaja työskentelee ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osastolla ympäristöneuvoksena vastaten kulttuuriympäristöalan kehittämisestä ja ohjauksesta.

Miltä näyttää kulttuuriympäristöjen tulevaisuus?

Kulttuuriympäristöt linkittyvät niin ihmisen toimintaan eli kulttuuriin, kuin meitä ympäröivään luontoon. Viherympäristöt ovat tulevaisuudessakin kulttuuriympäristöjen ytimessä. Kulttuuriympäristöalan keskeisiä teemoja jatkossa tulevat olemaan:

- Vähähiilisyys, ilmastomuutoksen torjunta ja kestävä kehitys: erityisesti olemassa olevan rakennuskannan käyttö, kunnossapito ja korjaaminen purkamisen ja uudisrakentamisen sijaan sekä maisemien ja perinnebiotooppien hoito.
- Maisematyön kehittäminen, kuten maisemanhoitoalueiden perustaminen ja kehittäminen osana alueiden yhteistä toimintaa, maisemapolitiikan määrittely sekä kansainvälisen maisemapäivän vietto ja muut yhteisölliset toimet.
- Kulttuuriympäristön tiedonhallinta, kuten eri hallinnonalojen kulttuuriympäristötiedon yhteentoimivuuden edistäminen.
- Taloudellisten kannustimien kehittäminen.
- Medianäkyvyys ja yhteisöllisen kansalaistoiminnan tukeminen viestinnän ja vuorovaikutuksen keinoin.

Sekä viherympäristöt että kulttuuriympäristöt ovat merkittäviä niin luonnon monimuotoisuuden kuin ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Hoitamalla ja kehittämällä niitä vuorovaikutuksessa asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa vahvistamme edellytyksiä paremmalle ympäristölle ja tulevaisuudelle.

Arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa on tunnistettu viherympäristön merkitys vähähiilisyys- ja kiertotalouteen tähtäävässä lähiympäristön suunnittelussa sekä ihmisten hyvinvoinnin lisäämisessä.

Kuvapari kertoo maiseman muutoksista

teksti: LEENA LAHDENVESI-KORHONEN

kuvat: MUSEOVIRASTO, ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITTO,
GEOLOGIAN TUTKIMUSLAITOS JA MARTINA MOTZBÄUCHEL 2021 / MKNK RY

Liedon Vanhalinna on osa Aurajokilaakson viljelymaisemaa Varsinais-Suomessa.
Kuva. Martina Motzbäuchel 2021, MKN Keskus.

Suomen valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat kulttuurimaisemamme edustavimpia helmiä. Viimeisimmän inventoinnin tulokset 186 valtakunnallisesta arvokasta maisema-aluetta vahvistettiin valtioneuvostossa vuoden 2021 lopussa. Merkittävä osa niistä on maaseutumaisemia, monimuotoisia edustavia kulttuurimaisemia, joiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan, perinteiseen rakennuskantaan ja kerroksellisuuteen. Maisema-alueilla viljellään, asutaan ja rakennetaan. Alueita myös hyödynnetään yritystoiminnassa, etenkin matkailussa.

Maisema muuttuu koko ajan. Muutosta voidaan hallita mm. hyvällä suunnittelulla ja maisemanhoidolla. Sukupolvien jatkunut aktiivinen maataloustoiminta on perusta monen maisema-alueen arvon säilymiselle. Viljelemällä ja laiduntamalla turvataan etenkin monille tärkeää avointa ja puoliavointa maisemakuva.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus on toteuttanut valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden muutosten seurantaan toisintokuvaamalla 50 vanhaa valokuvaa Etelä-Suomesta Lappiin vuosina 2021-2022. Kuvauksilla tuotetaan yleiskuvaa valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden muutoksista eri puolilta Suomea. Seurannan tarkoituksena on nostaa esille erilaisia maisemarakenteita ja maiseman piirteitä eri puolilta Suomea: rakennettua ja luonnontilaisempaa maisemaa, historiallista maisemaa, taajamia, maatalousympäristöä, saaristoa, järvi-

SIUNTION JA DEGERBYN VILJELYMAISEMIEN ALUE

Harry Hintze, Museovirasto

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

ja jokimaisemia ja näköalapaikkoja. Kuvat edustavat aikaansa, oman aikansa maisemakuvausta tietyistä paikoista. Vanhat valokuvat on saatu käyttöön pääosin Finna.fi-palvelusta, toisinto-kuvat on ottanut valokuvaaja TaM Martina Motzbäuchel. Maisemaseurantaa rahoittaa ympäristöministeriö.

SIUNTION JA DEGERBYN VILJELYMAISEMAT ON EDUSTAVA ESIMERKKI LÄNTISEN UUDENMAAN VAURAISTA JA YHTENÄISISTÄ VILJELYALUEISTA

Siuntion ja Degerbyn viljelymaisemien alueella Uudellamaalla on useita vanhoja kyläkeskuksia. Alueen nykyinen asutus on ryhmittynyt tasaisesti maanteiden varsille ja avarien peltomaiden reunoille. Rakennuskanta on ikärakenteeltaan vaihtelevaa. Alueella on runsaasti vanhoja päärakennuksia, useita kartano-ympäristöjä, komeita kivinavetoita, pieniä mökkejä puutarhoineen sekä puisia koulu- ja kaupparakennuksia. Maisema-alueen satunnaiset uudisrakennukset sijaitsevat pääosin asutuksen perinteisellä vyöhykkeellä peltujen ja kallioselänteiden saumakohdassa istuen maisemaan suhteellisen hyvin. Luonnontilainen jokiluonto, monet kallioalueet ja rehevät rinnelehdot ovat

maisemassa olennaisia ja luontoarvoiltaan tärkeitä.

Maisema-alueella sijaitsevan Kynnarin kylän maisemakuvasta ei arvaisi, että olemme aivan Ruuhka-Suomen eteisessä. Maisema edustaa juuri sitä, mistä maisema-alueen arvot tunnetaan: avarista maisemakuvista ja rakennetun ympäristön monikerroksisuudesta. Sadassa vuodessa Kynnarin maisema on monen pienen elementin ja rakennelman kadotessa yksinkertaistunut, mutta maisemalle tunnusomaiset yleiset piirteet ja rakenne ovat säilyneet.

Susanne Ekströmin yritys SE-Action hyödyntää Siuntion maisemia ja tarjoaa mm. alueella ohjelmapalveluita, melontaa ja pyöräilyä. ”Nuorena en arvostanut vanhaa Siuntion maisemaa. Nyt hyvin hoidettu, avoin maisema hurmaa. Tämä on oikeaa kulttuurimaisemaa.” toteaa Susanne.

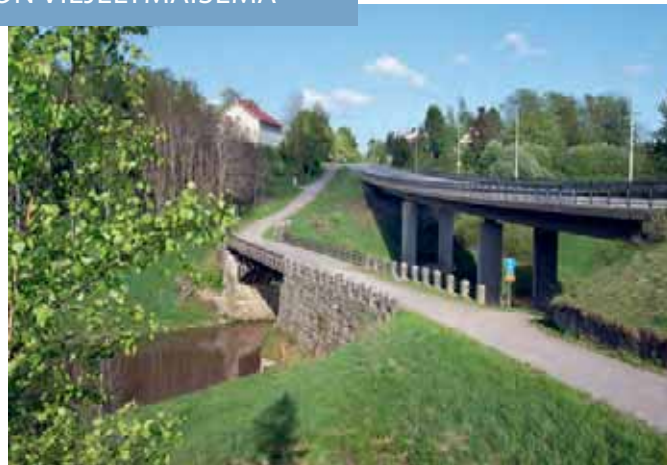
VAURAAT TILAT JA KARTANOT, HISTORIAALLISET KERROKSET JA MUINAISJÄÄNNÖKSET KUVASTAVAT HALIKONJOKILAAKSON VILJELYMAISEMAA

Halikonjokilaakson viljelymaisema Varsinais-Suomessa on historiallisesti monipiirteistä ja -kerroksista kulttuurimaise-

HALIKONJOKILAAKSON VILJELYMAISEMA

M.L. Carstens 1908, Museovirasto

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

SVEDJEHAMNIN JA BJÖRKÖBYN SAARISTO

Matti Poutvaara 1964, Museovirasto

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

maa. Maisemaa luonnehtivat muinaisjäännökset, vauraat maatilat ja vanhat kartanot. Halikonlahden kartanokeskittymä on Suomessa kulttuurihistorialtaan ja maisemiltaan ainutlaatuinen. Alueella on myös jokitörmiiin syntyneitä perinnebiotooppeja ja puronvarsilehtoja.

Halikon siltapaikka Halikon kirkon läheisyydessä Salossa on ollut osa Turku ja Viipuria yhdistämään rakennettua historiallista Suurta Rantatietä. Halikon kirkonseutu ja Suuri Rantatie ovat myös valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön RKY-kohteita.

Kirkonmäen 1900-luvun alun suuri maisemallinen avoimuus on sulkeutunut, mutta moni arvotekijä on edelleen tunnistettavissa. 1860-luvulla rakennettu vanha yksiaukkoinen ponsianssasilta on yhä kevyen liikenteen käytössä ja museosiltana, tosin hieman uuden sillan varjossa. Kivirakenteinen lainamakasiini mäen päällä on museona. Sillan eteläpuolella sijaitsevat Rikalan muinaislinna sekä rautakautiset asuinpaikat ja kalmistot. Rinnepellot on osin metsitetty, mutta osa jokivarresta on puoliavoimina niittyinä ja luonnonlaitumina ja sellaisena ne myös nyt säilyvät laidunnuksen myötä.

Lampuri Peppi Laineen eläimet laiduntavat joenvarren vanhoja perinnebiotooppeja. ”Alkuun kasvusto oli korkeaa ja lampaat melkein katosivat korkean kasvuston sekaan. Mutta jo parissa viikossa laitumet alkoivat muuttua, kun lampaat alkoivat putsata aluskasvillisuutta tehokkaasti pois,” kertoo Laine.

SAARISTO, MAANKOHOAMISRANNIKON MUODOT JA KALASTAJAKULTTUURI YHDISTYVÄT BJÖRKÖBYN SAARISTON KULTTUURI- JA KANSALLISMAISEMASSA

Svedjehamnin ja Björköbyn saariston saaristomaisemassa Pohjanmaalla yhdistyvät ainutlaatuinen saaristoluonto, maankohoamisrannikon omaleimaiset muodot sekä hyvin säilyneen kalastaja- ja pienviljelyskylän ominaispiirteet. Kylän asutus sijaitsee moreeniharjanteiden lakialueilla. Aktiivinen kalastaja- ja pienviljelyskylä on säilyttänyt perinteisen asunsa yhtenäisine rakennuskantoinen sekä lukuisine peltoaloja rajaavine kiviaitoineen. Merenkurkun saaristo on myös yksi Suomen 27 kansallismaisemasta.

Idyllinen kalastajakylä Svedjehamn näyttää kuvaparin perusteella säilyneen 50 vuotta lähes muuttumattomana. Maisema ja

KASKIIN MAISEMA, ETELÄ-SAVO, JUVA

1988, Etelä-Savon maakuntaliitto

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

KARHUNPÄÄN RANTAKYLÄ

Pekka Kyytinen 1955-74, Museovirasto

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

luonto joutuvat kuitenkin sopeutumaan Merenkurkussa jatkuvaan muutokseen. Maankohoaminen muovaa merellistä saaristoa. Uutta rantaviivaa ja uusia venepaikkoja syntyy yllättävällä vauhdilla.

ELINVOIMAINEN MAATALOUS YLLÄPITÄÄ JUVAN KASKIIN VILJELYMAISEMAA

Kaskiin maisema Etelä-Savossa Juvalla on kauttaaltaan hyvin hoidettua. Edustava kerroksellinen asutusrakenne, maatalouselinkeinojen elinvoimaisuus sekä kylän rinteiltä aukeavat metsäalojen ja Sulajärven reunustamat pitkät kylänäkymät ovat maisema-alueen arvotekijöitä.

Kaskii edustaa tyypillistä eteläsavolaista maisemaa, mutta siinä on myös epätyypillisiä piirteitä. Pienipiirteisessä Etelä-Savossa Kaskii on säilynyt poikkeuksellisen avarana ja jopa avartunut entisestään viime vuosina. Pitkien ja tasapainoisten maisemanäkymien taustalla on aktiivinen maatalous. Kylällä on useita karjatiloja ja viljelyalat pysyvät aktiivikäytössä. Metsäreunassa on pieniä perinnebiotooppeja.

Kari Hänninen viljelee Hiismäen sukutilaa jo viidennessä polvessa. Tila sijaitsee aivan maisemaa-alueen keskellä, Sulkavatien varressa. Tilan kyytöt ja hevoset herättävät monen matkailijan mielenkiinnon. ”Maataloustoiminta on muuttunut täällä niin kuin muuallakin Suomessa. Aktiivituloja on vähemmän kuin vielä 1970-luvulla, mutta kylän laiduntajien määrä on pysynyt lähes samansuuruisena,” Hänninen kertoo.

MUTKITTELEVAN JOEN YMPÄRILLE ON SYNTYNYT HOIDETTU VILJELYMAISEMA KARHUNPÄÄN RANTAKYLÄLLÄ

Karhunpään tasapainoista maisemakuvaa Pohjois-Karjalassa, Nurmeksien kaupungin eteläreunalla reunalla, entisessä Valtimon kunnassa luonnehtivat avoimet, viljelyn ja laidunmaiden sekä polveilevan vesistön kirjomat näkymät, joiden keskellä kulkee Pitkäniemen–Siikasjärven selväpiirteinen harju-muodostuma. Alavia, vehmaita rantamaita ja kapeaa harjua ympäröivät kauempana korkeat vaarat. Pellot ja laitumet ulottuvat monin paikoin veteen saakka, mutta toisinaan vesireitti

IIJOEN JOKAVARSIMAISEMA

Hugo Berghell 1904, Geologian tutkimuslaitos

Martina Motzbäuchel 2021, MKNK ry

kulkee piilossa runsaan rantapuuston takana. Viljelyalueiden yleisilme on avoin ja selkeästi jäsentynyt. Tilojen pihapiirit talousrakennuksineen sijaitsevat näkyvillä paikoilla, vesistöjä reunustavilla kummuilla ja harjanteilla.

Kylän asutusrakenne on pysynyt varsin perinteisenä. Viljelykset ovat aktiivisessa käytössä. Ranta-alueiden suuri avoimuus on muuttunut kasvillisuuden reunustamiksi puoliavoimiksi joenvarsiksi.

Lönnrotinkin kerrotaan aikanaan ihailleen Karhunpään maisemia, kun hän kulki seudulla runonkeruumatkoillaan jalan, hiihtäen ja hevosella.

Iijoen jokivarsimaisemat vaihtelevat luonnonelementtien hallitsemista näkymistä pienimuotoisiin nurmiviljelyaukeisiin, kyläkokonaisuuksiin ja joen keskellä sijaitseviin tulvaniittysaariin.

Pudasjärven Kurjen kylässä, Iijoen varressa, on nauha vanhoja tulvaniittyjä. Seutu kuvastaa Kainuun vaaraseudun vaihtumista Pohjois-Pohjanmaan nevalakeudeksi. Maiseman keskiössä on runsaskoskinen ja vuolaana virtaava Iijoki, joka laajenee monin paikoin pieniksi altaiksi. Maasto on paikoin hyvin karua, mutta jokivarren kasvillisuus on rehevää. Myös asumattomat alueet, metsämaat ja suot sekä joen lukuisat kosket ovat tärkeä osa jokivarren maisemaa. Alueen rakennukset ovat 1800-luvun lopulta ja 1900-luvun alusta. Asutusta ympäröivät pienialaiset pellot.

Seutu on edustava esimerkki Iijokivarren harvasta, erämaiden katkomasta asutuksesta. Maatalouden rakennemuutos näkyy maisemassa. Moni maatila on lopettanut maataloustoimintansa. Jokimaisema on säilynyt kuitenkin monin paikoin puoliavoimena. Tulvaniittyjä on säilynyt hoidossa mm. lammaslaidunnuksen avulla.

Alpo Alatalo on asunut koko ikänsä Iijoen rannalla jokivarsimaisemissa. Nautakarjasta hän luopui jo vuosia sitten, mutta poroja on vielä yli sata. Niille hän niittää talveksi ruokaa luonnonniityltä. ”Kun niitan alueen kerran kesässä, pysyy maisema eri mukavannäköisenä”, Alpo Alatalo kertoo vertaillessaan vanhan kuvan maisemaa tämänhetkiseen. Yli sadassa vuodessa latoja on hävinnyt ja uusiakin noussut, mutta maisema on edelleen helposti tunnistettavissa samaksi. **VY**

Kirjoittaja FM, maisema-arkkitehtuurin tutkija Leena Lahdenvesi-Korhonen toimii Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:ssä maiseman- ja luonnonhoidon kehitysjohdajana.

Katso videota arvokkailta maisema-alueilta: Maa- ja kotitalousnaiset - YouTube

Lisää kuvapareja: maajakotitalousnaiset.fi/maisemamuutos sekä @kylaanmaisemaan Facebook ja Instagram

Lisätietoa: Suomen valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ymparisto.fi /Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet .

Kaunis ja kestävä lopputulos KASVUALUSTAT NIITYILLE

Tärkein uusniityn kehityksen suuntaan vaikuttava tekijä on kasvualustan laatu. Kekkilän valikoimasta löydät kasvualustat eri niittytyypeille.

Niittymulta kuiville niityille

Läpäisevää ja niukkaravinteista kasvupaikkaa suosiville niittykasveille.

Niittymulta PLUS tuoreille niityille

Erityisesti ruuhoniityille, joiden kosteusolot ovat kuivan ja kostean väliltä.

Niittymulta PLUS kosteille niityille

Kostean ja keskiravinteisen kasvupaikan vaativille niittykasveille.

Lue lisää!

Lisätiedot ja tilaukset:

p. 020 331 404 | tilaukset@kekkila.fi

kekkila.fi/viherrakentaminen

Laidunnus kuuluu kulttuurimaisemaan

teksti: AULI HIRVONEN, kuvat: AULI HIRVONEN ja RIIKKA SÖYRINKI

Laidunnus on tehokasta luonnonhoitoa verrattuna ihmisen suoritamaan raivaamiseen, niittoon ja niittojätteen keräämiseen tai vieraslajien hävittämiseen. Sopimuksellinen luonnonlaidunnus on tärkeä yhteistyömuoto arvokkaiden alueiden hoidossa ja kehittämisessä. Sopimuslaidunnus kannattaa kohdistaa alueille, missä sillä pystytään tuottamaan suurin arvo ympäristölle. Parhaita laidunnuskohteita ovat alueet, missä laidunnus lisää kohteen maisema-arvoja, luonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoja.

ELONKIRJO HYÖTYY

Laidunnus muuttaa hoidettavan alueen kasvillisuutta sekä hyönteis- ja lintulajistoa. Laidunnuksen mekanismeja on ihmisen mahdoton korvata tai korvaaminen olisi hyvin työlästä. Luonnonlaitumet ovat lajirikkaita, koska laidunnuksen ansiosta laidunten kasvimassa ja ravinteet vähenevät. Eläimet syövät myös puuntaimet ja pitävät siten alueet valoisina. Valoisat alueet ovat taas lämpimämpiä maan pintaan pääsevän säteilyn ansioista. Näin syntyy lämmin, niukkaravintainen ja kuiva pienilmasto, jossa viihtyvät pienikokoisemmat ja vaateliaat kasvilajit. Myös monet hyönteislajit ja erityisesti pölyttäjät viihtyvät tällaisissa ympäristöissä. Laiduntamalla pelastetaan myös pörriäiset. Eläinten lanta luo elinpaikkoja harvinaistuville hyönteislajeille, kuten lantakuoriaisille. Alueet, joilla on hyönteisiä ja matala kasvusto ovat linnuillekin edullisia ympäristöjä.

Laidunnuksella voidaan luoda sellaista ympäristöä, mitä ei mitenkään muuten ole mahdollista toteuttaa. Laidunnus luo esteettisiä puistomaisia ympäristöjä, missä luonto kukoistaa. Hyviä laidunalueita ovat perinnebiotoopit, erilaiset niityt sekä puoliavoimet lehtipuuvaltaiset kohteet. Luonnonlaitumissa yhdistyy vuosisatainen perinne, luonnon monimuotoisuus ja ainutlaatuisesti kehittyvä maisema.

SOPIMUSLAIDUNNUS

Sopimuslaidunnus on toimintamalli, jossa karjanomistajan eläimet laiduntavat korvausta vastaan toisen maanomistajan alueilla. Sopimuslaidunnuksessa sovitaan työnjaosta, vastuista ja kustannuksista kirjallisella sopimuksella. Sopimuslaidunnamisen tukena toimii verkkopalvelu, laidunpankki.fi. Laidunpankissa voi ilmoittaa maksutta vapaista laidunalueista ja eläimistä sekä laidunnamiseen liittyvistä luonnonhoidon palveluista. Laidunpankista löytyvät myös tarvittavat sopimusohjat ja lisätietoa aiheesta.

Laidunnuksen perustamiskustannukset ovat melko huomattavat, mutta vuosittaiset ylläpidon kustannukset jäävät vastaavasti varsin pieniksi. Sopimuslaidunnus on maksullinen palvelu, sillä eläinten valinta, kuljettaminen ja eläinrekisterin ilmoitukset vievät karjanomistajan työaika. Kustannuksen suuruus vaihtelee tapauskohtaisesti, mutta ilmaiseksi eläimiä ei laitumelle saa.

LAIDUNNUS ON TAVOITTEELLISTA LUONNON- JA MAISEMANHOITOA

Luonnonlaitumet tarvitsevat aina hoitosuunnitelman. Yleensä se laaditaan viideksi vuodeksi. Hoitosuunnitelma määrittää peruskunnostustoimet, vuosittaiset hoitotoimet, eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat sekä eläinmäärän ja -lajin määrittämisen. Suunnitelmaan kirjataan myös luonnonhoidon tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi. Sopimuskaidunhoito on palkitsevaa työtä, joka vaatii suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Laidunnuksen aloittamiseen liittyviä toimia ovat muun muassa peruskunnostusraivaus, aitalinjojen avaaminen ja aidan rakentaminen. Vuosittaisia hoitotoimia ovat eläinten valvonta, juomaveden saatavuuden varmistaminen ja aitojen korjaaminen. Joskus joudutaan tekemään hoitoraihausta ja täydennysniittoa. Vuodet ovat säiden puolesta hyvin vaihtelevia ja se vaikuttaa laitumella olevan rehun määrään. Muutoksiin joudutaan reagoimaan eläinten määrää muuttamalla.

Sopimuskaidunhoitoon kuuluu myös viestintä koko laidunuskauden ajan. Laidunhoito on positiivinen asia ja se kerää aidan viereen yleisöä. Laiduneläinten tarkkailu niiden arkisissa puuhissa hoitaa meidän ympäristösuhdettamme ja lisää ympäristön meille tarjoamaa hyvinvointia. Toisinaan on ihmisiltä jo unohtunut, miten eläinten kanssa toimitaan, ja siksi on tarpeen laatia yleisölle käyttäytymisohjeet. On hyvä kertoa, ettei eläimiä saa ruokkia, sillä ruuan ne saavat laitumelta tai että, koirat kuuluvat hihnan päähän ja laitumen ulkopuolelle. **vy**

Kirjoittaja työskentelee maisema- ja ympäristöasiantuntijana ProAgria Etelä-Suomi ry:ssä/ MKN Maisemapalveluissa.

Luonnonlaitumen hoitosuunnitelma laaditaan yleensä viideksi vuodeksi.

Laiduneläinten tarkkailu niiden arkisissa puuhissa hoitaa ympäristösuhdettamme ja lisää ympäristön meille tarjoamaa hyvinvointia.

↑ Sopimusalidunnus on toimintamalli, jossa karjanomistajan eläimet laiduntavat korvausta vastaan toisen maanomistajan alueilla.

→ Sopimusalidunnukseen kuuluu myös viestintä koko laidunuskauden ajan.

Sopimusalidunnus on toimiva käytäntö.

Laidunpankki yhdistää laitumet ja laiduntajat.

Laidunnus lisää luonnon monimuotoisuutta.

Laidunnus on elävää kulttuuriperintöä.

Pitkäaikainen laidunnus luo ainutlaatuisia ympäristöjä.

Luonnonlaidun on pellon ulkopuolinen laidun tai perinnebio-
tooppi.

Perinnebiotooppi eli niityt, hakamaat ja metsälaitumet ovat perin-
teisen karjatalouden muovaamia, yleensä runsaslajisia elinympä-
ristöjä, jotka ovat tuottaneet karjan tarvitseman talvirehun tai ol-
leet laitumina.

Lupiinin ja jättipalsamin torjunta onnistuu myös laiduntamalla.

Mustion lumoava puistomiljöö

teksti: KERSTIN ILANDER, kuvat: MUSTION LINNA

"Täälläpä ei luulisi enää oltavan Suomessakaan Pohjan perillä, vaan jossain etelämmässä, lämpimämmillä päivärinteillä. Tien kahden puolen on puita istutettu lehtokujaksi. Niiden tiheästä varjosta kun astustelet, niiden sulosta hajua kun hengehdit, tunnet ihmeellä vaahterat, lehmukset, tammet ja jalaravat, jotka muualla Suomessa ainoasti harvassa ja yksitellen, jos ollenkaan, ovat tavattavana, tunnetpa vielä suuremmalla ihmeellä kastanjapuita, pyökkejä, saksan pähkinäpuita, joita vaan kuvista taikka ulkomailta käydessäsi olet nähnyt."

Näin kirjoitti Suomen Kuwalehti Mustion puistosta vuonna 1874.

Kaikille Linderin suvun jäsenille on ollut yhteistä kiinnostus Linnan puutarhaan.

Linnanpuiston perusti Magnus Linder II vuonna 1787 ja sen suunnitteli barokkityyliseksi puistoksi Gottfried Hartzell. Vain osittain toteutettu ehdotus perustui keskusakseliin. Suunnitelmassa puistokuja lähti kohtisuorassa päärakennukselta ja jatkui Rakkaudensillan yli Trycksbackan puistoon saakka. Hartzellin barokkiakseli tuli esiin vieläkin selvemmin, kun sitä 1800-luvun puolella välissä täydennettiin vaunu- ja ratsutalilla, jotka sijaitsivat päärakennuksesta noin 100 metriä etelään.

1860-luvun loppupuolella barokkipuiston jäykät muodot saivat väistyä luontevampien ja pehmeämpien linjojen tieltä. Haluttiin lähemmäksi luontoa. Puut ja pensaat ryhmiteltiin vapaammin. Jatkossa tämä englantilainen puutarhatyyli leimasi puiston istutuksia.

Magnus Linder III ja hänen poikansa Fridolf Linder toivat englantilaisen puistotyylin Mustioon, luultavasti 1850-luvulla. He olivat aidosti kiinnostuneita puutarhakulttuurista ja tekivät matkoja mm. Ranskaan, Saksaan ja Englantiin, missä he tutustuivat kuuluisiin puistoihin.

Mantshurian Korkkipuu (*Phellodendron amurense*) ja ame-

Mustion Linna sijaitsee Länsi-Uudellamaalla, Raaseporin kaupungissa. Linnan puiston halki virtaa luonnonkaunis Mustion joki.

Mustion Linnan puistot tarjoavat kävijöille rauhaa. Puistoalueelle on vapaa pääsy, mutta museoon pääsee ainoastaan oppaan johdolla Linnakierrosten aikana.

Linnan puistoa koristavat lukuisat patsaat.

Lummepolku rakennettiin vuonna 2002.

rikanjalopähkinät (*Juglans cinerea*) kuuluvat niihin harvinaisiin, jaloihin puihin, jotka Fridolf Linder istutti.

Myös tuotteet hänen omalta taimitarhaltaan levisivät ympäri maata. Vuonna 1874 Linderin hedelmätarhassa oli noin tuhat puuta.

Joen toisella puolella sijaitsevan **Trycksbackan puiston** perusti Magnus Linder III metsäpuistoksi noin vuonna 1850. Siellä oli polkuja, portaita ja korkeimmalla kukkulalla keskustakselin huipentumana huvimaja, jota kutsuttiin Temppeliksi. Rakennus sortui vanhuuttaan ja vuonna 2001 uusi ritariromanttikaa edustava huvimaja pystytettiin samalle paikalle. Trycksbackaan rakennettiin vuonna 2003 myös vesiputous.

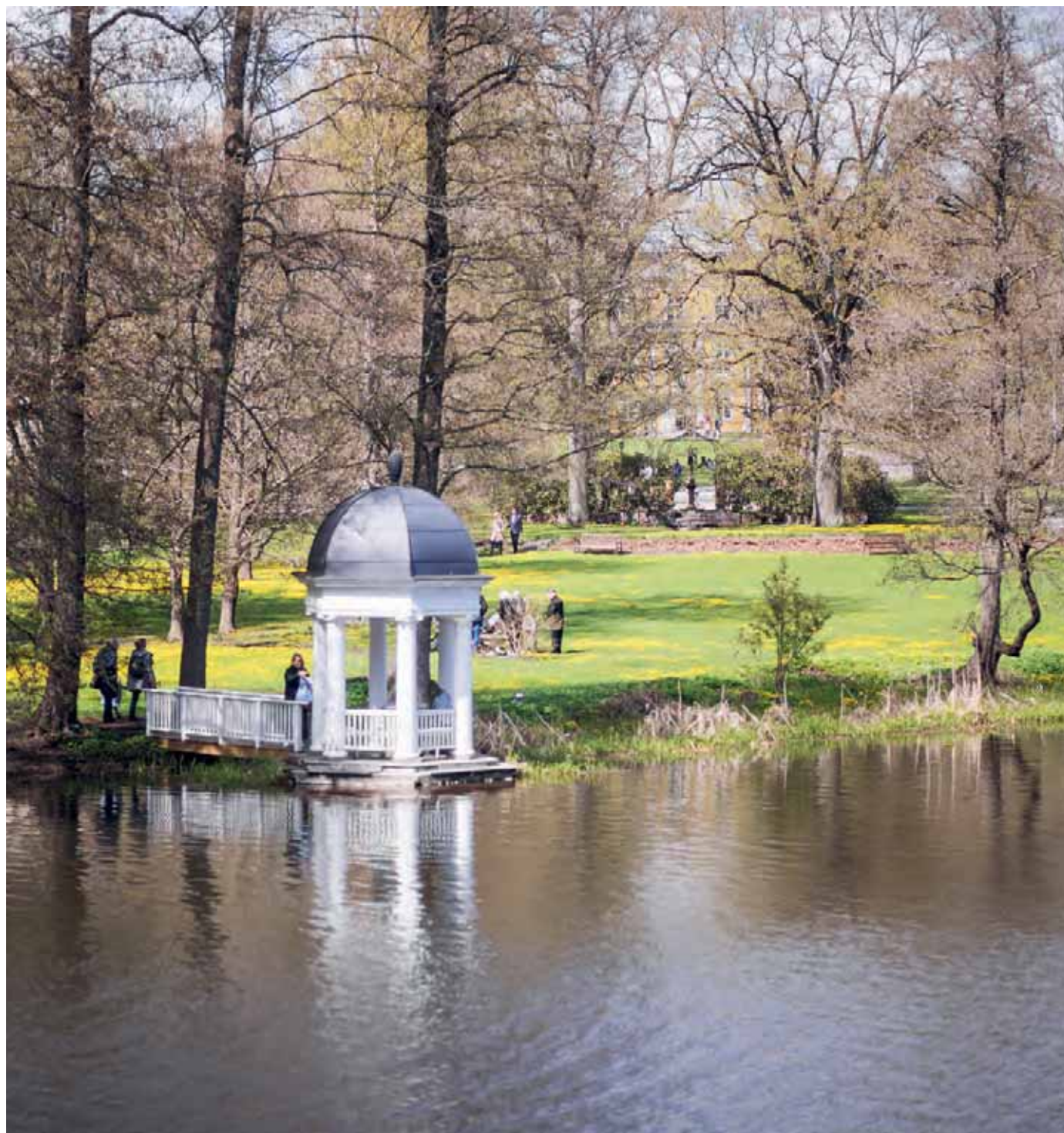
Tämän lisäksi puistossa on nykyään lummelampi ja etelänpuoleisessa joenlahdessa lummepolku, joka rakennettiin vuonna 2002. Molemmin puolin 160 metriä pitkää ponttonisiltaa on istutettu eri värisiä lumpeita.

Kaikille Linderin suvun jäsenille on ollut yhteistä kiinnostus Linnan puutarhaan. Magnus Linder IV ei tehnyt poikkeusta.

Hänestä tuli Mustion omistaja 1985 ja hän kunnosti nykyään noin 20 hehtaaria kattavan puistoalueen perusteellisesti.

Eri väriset lumpeet ilahduttavat lummepolun kulkijoita.

Mustion puistomiljö on yhdistelmä vanhaa ja uutta puistokulttuuria.

Puistojen ulkonäkö oli muuttunut paljon 1950-luvulla, kun Mustionjoki padottiin. Silloin katosi veden alle mm. vanha kivinen silta ja huvimajasaari. Vanhat puut ja puistojen arkkitehtuuri olivat kuitenkin säilyneet. Kunnostustyöt aloitettiin heti. Puiden ja pensaiston karsiminen on avannut laajemmat näköalat. Linnanpuistoa on rikastettu uusilla puilla ja istutuksilla. Puistoa on täydennetty uusgoottilaisella terassilla ja lähes parilla kymmenellä patsaalla. Linnanpuistossa kiemurtelevien polkujen verkosto vastaa sitä, joka oli olemassa 1900-luvun alussa. Mustionjokeen, nykyisen ravintolan lähelle, kei-

notekoiselle saarelle rakennettiin vuonna 1996 huvimaja. Arkkitehti Filip Linderin piirtämä huvimaja on pienempi kopio vanhasta, veden alle kadonneesta huvimajasta.

Mustion puistomiljö on nykyään yhdistelmä sekä vanhaa että uutta puistokulttuuria sulassa sopusoinnussa. Puistoihin on vapaa pääsy. **VY**

Kirjoittaja työskentelee oppaana Mustion Linnassa.

Virtuaaliset rajat. Rajattomat mahdollisuudet.

Husqvarna Automower® EPOS-tekniikka

Husqvarna Automower® -leikkurin edut puhuvat puolestaan: luotettavuus, vähemmän tarvetta manuaaliselle työlle ja täydellinen leikkuutulos. Nyt Husqvarnan urauurtavalla EPOS-tekniikalla (Exact Positioning Operating System) varustetulla Automower® 550 EPOS -leikkurilla täydellisten lopputulosten saavuttaminen on vielä entistäkin helpompaa. Virtuaaliset rajat tarjoavat todella vaivatonta leikkurin käyttöä sekä enemmän monipuolisuutta. Erilaisia ohjelmointivaihtoehtoja järjestelmässä on useita: Voit helposti luoda leikkurille virtuaalisia rajoja erilaisilla aikatauluilla ja määritellä tilapäisiä kiellettyjä vyöhykkeitä, joille leikkuri ei mene. Virtuaalisten rajojen ansiosta mahdollisuutesi ovat loputtomat.

Lue lisää osoitteessa husqvarna.com/fi-fi

Valaistus arvoympäristössä

Arvoympäristöt tarjoavat valaistussuunnittelijalle kiinnostavan kohteen, jossa ympäristön historialliset arvot, toiminnalliset tavoitteet ja modernin tekniikan mahdollisuudet yhdistyvät haastavalla tavalla.

teksti: SUVI SAASTAMOINEN, kuvat ja visualisointi: SITOWISE OY

Valaistuksen suunnittelussa olennaista on heti suunnittelun alussa hahmottaa aluekokonaisuus, kartoittaa saatavissa oleva historiallinen tieto alueesta sekä paikan arkkitehtoniset arvot. Kohde voi olla selkeästi tietyltä aikakaudelta tai siinä voi olla monta eri aikakauden kerrostumaa.

Historiallisesti arvokkaiden puistojen valaistus uusitaan usein laajemman puistorestauroinnin yhteydessä. Tällöin valaistussuunnittelija toimii tiiviissä yhteistyössä puistosuunnittelijan kanssa. Puiston valaistus on saatettu uusia useaan kertaan, sillä valaisimien elinkaari on melko lyhyt. On hyvin mahdollista, että puiston alkuperäisessä suunnitelmassa ei ole ollut lainkaan valaistusta, jolloin ei ole mahdollisuutta suunnitella valaistusta alkuperäisen suunnitelman mukaan. Lisäksi suunnitteluun vai-

kuttaa alueen nykyinen käyttö, nykyaikaiset tekniikat ja energiatehokkuuden tavoitteet.

Helsinkiin on toteutettu ensimmäiset katuvalaistukset 1810-luvulla talikynttilöillä ja ensimmäiset kaasuvälöt sytettiin 50 vuotta myöhemmin 1860-luvulla. Sähkövalaistus saapui Helsinkiin vasta 1900-luvun alussa. Helsingin kivi- ja puurakennusten keskeisimmät aukiot ja puistot eivät siis välttämättä ole olleet alun perin valaistuja ja jos ovat, valaistus on ollut pistemäistä ja melko vaatimatonta. Miten tällaiseen suunnitteluun tartutaan?

Monesti historiallisissa puistoissa toimintojen määrä ja laajuus saattaa olla muuttunut ja tätä myötä myös valaistuksen tarve on suurempi. Yksi tällainen kohde on Helsingin Säätytalonpuistikko. Puistikon restauroinnin suunnittelun yhtey-

Arvoympäristön valaistuksen suunnittelu vaatii perehtymistä alueen arkkitehtuuriin, historiallisiin arvoihin, nykyisen käytön vaatimuksiin ja tekniikan tuomiin mahdollisuuksiin.

Helsingin Säätytalonpuistikon leikkialueen valaistus suunniteltiin erilliseksi muun puiston valaistuksesta. Valaistus ohjelmoidaan ajastetuksi niin, että se kirkastuu leikkipaikan käyttöaikoina ja muina aikoina himmenee ympäristöön paremmin sopivaksi.

dessä puiston leikkipaikka rajattiin ja jäseneltiin uudelleen. Samalla oli hyvä tarkastella, millainen valaistusratkaisu palvelisi leikkitoimintoja parhaiten ottaen samalla huomioon historiallisen puiston arvot. Leikkialueen valaistus suunniteltiin erilliseksi muun puiston valaistuksesta ja ratkaisussa leikkialueen toimintoja valaistaan kohdistetusti spottivaloilla korkeammista pylväistä. Valaistus ohjelmoidaan ajastetuksi niin, että se kirkastuu leikkipaikan käyttöaikoina ja muina aikoina himmenee ympäristöön paremmin sopivaksi.

Säätytalonpuistikon muu valaistus korostaa puiston arkkitehtuuria ja historiallisia arvoja. Käytävien valaistus toteutetaan pylväisvalaisimilla, joiden optiikka ja valojako muistuttaa historiallisia lyhtyvalaisimia. Historiallisesti tarkkaa valaisinmallia tärkeämpää valaistussuunnittelussa on tavoittaa vanha valaistustapa eli ylhäältä alaspäin suuntautuva, pehmeästi jakautuva valo. Erityistä huomiota on kiinnitettävä lisäksi mitta-kaavaan, jotta valaisinkalusteiden koko on oikeassa suhteessa puiston arkkitehtuuriin. Valaisinkalusteiden muotokieli ja värityksen valinta perustuu haluun häivyttää ne taustaansa; moderneja valaisinmalleja ei haluta turhaan korostaa ympäristössä valoisaan aikaan. Muotokieli pidetään selkeälinjaisena ja värit tummana. Erikoistapauksissa historiallisia valaisinmalleja on myös rekonstruoitu uusin tekniikoin, esimerkiksi Esplanadinpuistossa.

Historiallisilta puistoalueilta löytyy myös paljon kiinnostavia rakenteita ja elementtejä, joita pimeässä maisemassa tuodaan esiin. Näitä ovat esimerkiksi veistokset tai suihkulähteet, kuten Säätytalonpuistikossa. Rakenteiden kohdevalaistuksen

suunnittelussa on tärkeää hienovaraisuus ja rakenteen materiaalia ja muotoa sopivasti korostava valon värilämpötila. Oman haasteensa kohdevalaistukseen tuo sähkötekniikan sovittaminen rakenteisiin, joka vaatii rakennesuunnittelua sekä Museo- viraston asiantuntijoiden yhteistyötä.

Suunnittelun tärkeitä työkaluja ovat koevalaistukset, joiden avulla pystytään paikan päällä kokeilemaan ja visualisoimaan lopputulosta. Liian modernit valaistustavat kuten yhtenäiset led-nauhat tai värillinen valo eivät kuulu historialliseen ympäristöön. Uudemmissa arvoympäristöissä kuten teollisuusympäristöissä erikoisemmat ratkaisut voivat kuitenkin harkitusti tuoda paikkaan sopivaa kontrastisuutta.

Historiallisen puiston valaistus on onnistunut silloin, jos se sopivasti auttaa hahmottamaan tilan rajat sekä orientoitumaan tilassa pimeään aikaan. Valaistuksen suunnittelussa on hyvä myös välillä kysyä, onko kaikkea pakko valaista? Joskus paras lopputulos on hienovarainen ja johdatteleva, sopivasti pimeyttä hyödyntävä ja tunnelmallinen hehku maisemassa. **W**

Kirjoittaja on ulkovalaistuksen suunnitteluun ja julkiseen taiteeseen erikoistunut maisema-arkkitehti ja ryhmäpäällikkö Sitowise Oy:n Maisemasuunnitteluosastolla. Hän toimii tällä hetkellä Säätytalonpuistikon lisäksi muun muassa Tampereen Hämeenpuiston sekä Lahden Kaupungintalonpuiston restauroinnin suunnittelussa valaistuksen asiantuntijana.

Kulttuuriympäristön puut

– perintö tuleville sukupolville

Tämän lehden lukijoille ei varmaankaan tarvitse erikseen perustella, että puut – ja etenkin vanhat puut – ovat ensiarvoisen tärkeitä. Me tiedämme kyllä ekosysteemipalvelut, varjostukset, hiilensidonnat, monimuotoisuusarvot, kulttuuriarvot ja kaiken muun mitä puihin ja vanhoihin puihin liittyy. Onko meidän siis lainkaan tarpeen pohtia suhdettamme kulttuuriympäristön puihin?

teksti ja kuvat: SATU TEGEL

Meillä jokaisella on varmaan jokin vanha puu, jonka kasvua ja elämää olemme seuranneet kenties vuosikymmeniä. Puun juurella voi miettiä, millaisissa oloissa puu on aikanaan itänyt tai istutettu, mitä kaikkea se on elämänsä aikana ”nähty” ja millaista elämää se ylläpitää latvuksessaan ja onkaloissaan. Itselleni tällainen rakas puu on kesäpaikkamme lähistöllä Sipoossa kasvava lehtosaarni, joka oli ”ikivanha” jo lapsuudessani. Sen juurella silittelen sammalta, ihailen erilaisia sienikasvustoja ja pohdin, ketkä sen ovat aikoinaan Eriksnäsin kartanon alueelle osaksi puuriviä istuttaneet. Minulle puu on tärkeä osa identiteettiäni, historiaani ja esimerkki valtavasta elävästä organismista, joka elää elämänsä maailmantapahtumista riippumatta.

Vanhoja puita tarvitaan, sillä vasta vanhat ja kookkaat puut tuottavat ekosysteemipalveluita, joita puilta odotetaan. Kulttuuriympäristössä puut ovat parhaimmillaan vanhoja ja usein myös suurikokoisia, eli puita parhaimmillaan. Usein vanhat puut ovat myös persoonallisen näköisiä ja muotoisia maiseman maamerkkejä. Vanhojen puiden luomaa maisemaa tai vanhan puukujanteen tunnelmaa ei rahalla saa, sillä vanhoja puita ei tee mikään muu kuin aika.

OSA PAIKALLISHISTORIAA

Kulttuuriympäristössä vanhat puut kytkeytyvät alueen ja kasvupaikan historiaan ja jopa maailmantapahtumiin. On kiehtovaa miettiä, mitä kaikkea vanhat puut ovat nähneet: erilaisia aikakausia, yhteiskuntajärjestyksiä, hallitsijoita ja omistajia. Jopa valtioiden nimet ja rajat ovat muuttuneet, mutta puut ovat pysyneet paikoillaan.

Hyvä esimerkki historiaa nähneestä kulttuuriympäristön puusta on Lasipalatsin aukion salava Helsingissä. Niin sanottu Turun kasarmi valmistui nykyiseen Kamppiin 1833 venäläisen sotavaen käyttöön. Venäläiseen tapaan kasarmien luo istutettiin puurivi, tällä kertaa salavista. Vihreälehtisen salavan taimet tulivat varmaankin jostain päin Venäjältä. 1900-luvun alussa, Venäjän vallan aikana, salavarivistä oli jäljellä enää yksi. Kasarmi tuhoutui vuoden 1918 myllerryksissä, mutta salava säilyi. Itse-

näisen Suomen päättäjät rauhoittivat salavan luonnonmuistomerkiksi 1924. Salava jatkoi elämäänsä keskellä kaupunkia, aika kurjissa olosuhteissa, ja ränsistyi vuosi vuodelta yhä pahemmin. Puun loppu koitti 29.12.2003, kun talvimyrsky rysäytti puun nurin. Helsinkiläiset surivat rakasta puutaan näyttävästi.

Lasipalatsin salava oli tunnistamatonta kloonaa, joten puun kaatuminen merkitsi myös geeniperinnön menetystä. Puusta oli kuitenkin otettu pistokkaita, joista kasvatettiin uusia taimia. Vuonna 2003 kaatuneen salavan tilalle istutettiin 14.4.2011 juhlallisina menoin uusi, samaa tuntematonta kloonaa oleva taimi. Nykyään infokyltillä varustettu puu kasvaa ja rehottaa Lasipalatsin aukiolla kuin mitään ei olisi tapahtunut. Lasipalatsin salavan taimia on nykyään myös saatavana joissakin taimistoissa.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN LÄHDE

Kulttuuriympäristöjen, esimerkiksi vanhojen puistojen ja puutarhojen vanhat ja vanhenevat, järeät puut ovat monimuotoisuuden kannalta korvaamattomia. Etenkin järeät lehtipuut tarjoavat useita erilaisia pienelinympäristöjä rungossaan, oksistossaan ja latvuksessaan. 200-vuotiaalla tammella voi elää yli 200 eläinlajia. Ja kun lahoaminen alkaa, lisääntyy monimuotoisuus entisestään. Lahoava puu on tärkeä elinympäristö suu-
relle joukolle selkärangattomia eliöitä.

Lahoavat puut voivat elää onkaloituneina satojakin vuosia. Onkaloituneiden puiden erikoisuus on mulmi, jota syntyy osittain lahonneesta puuaineksesta, lehtikarikkeesta ja jopa linnunpesien jäänteistä. Mulmi tarjoaa pitkäikäisen elinympäristön erikoistuneelle hyönteislajistolle. Onttojen puistopuiden etu varjoisien metsien lahoppuustoon verrattuna on puistopuiden avoimet ja lämpimät kasvupaikat, joita monet hyönteiset suosivat. Onkin yllättävää, miten vähän lahoavien puistopuiden monimuotoisuutta on tutkittu metsien lahoppuihin verrattuna.

LAJISTOLLISEN MONIMUOTOISUUDEN LÄHDE

Kulttuuriympäristön vanhat, istutetut puut ovat usein lajistollisesti mielenkiintoisia ja jopa ainutkertaisen arvokkaita. Edellä mainittu ”Lasipalatsin salava” on hyvä esimerkki puusta, jota ei voi istuttaa uudelleen, koska emme tiedä mitä lajiketta se

Kulttuuriympäristön puut voivat olla myös lajisto-
toharvinaisuuksia. Niin sanottu Lasipalatsin sala-
va on tunnistamaton salavakanta lähes kahden
sadan vuoden takaa. Uusi taimi kasvatettiin kaa-
tuneen vanhan puun pistokkaista.

”

Vanhojen
kasvikantojen vaali-
minen on tärkeä osa
kulttuuriympäristön
vaalimista.

Vanha puu voi olla viimeinen jäljellä oleva vanhan kulttuuriympäristön merkki. Tämä Sipoossa kasvava saarni oli ikivanha jo kirjoittajan lapsuudessa n. 55 vuotta sitten.

on. Salavakannan säilyttäminen onnistui kuitenkin helposti pistokkaista.

Muinaisten kaupunginpuutarhureiden tai kartano-omistajien kasvihankinnat voivat näkyä maisemassa epätavallisina puina. Esimerkiksi kotikaupunkini Helsingin kaupunginpuutarhuri Bengt Schalinin kaudelta (1946–1957) on hänen kukkien puiden kiinnostuksen seurauksena jäljellä mm. tunnistamattomia koristeomenapuita. Näiden vanhojen kasvikantojen vaaliminen on tärkeä osa kulttuuriympäristön vaalimista. Helsingin lehmuslajikkeisto on myös erikoinen, ja vanhojen tunnistamattomien lehmusten joukossa on tunnistamattomia, hienoja lehmustyyppisiä.

Helsingin kulttuurilajistoon kuuluu myös kymmeniä erilaisia poppelilajeja ja -lajikkeita. Poppelituntija Niilo Karhu laski vuonna 1986, että Helsingissä kasvoi peräti 36 poppelitaksonia. Poppelit ovatkin Helsingin runsaslajisin puusuku, mutta uusia taimia samoista kannoista emme saa kuin vanhoista puista lisäämällä. Helsingin poppelilajikkeisto kertoo osittain myös niistä Suomen historian vaiheista, jolloin Suomi kuului vielä Venäjän suuriruhtinaskuntaan, ja taimet istutuksiin tulivat Venäjän taimitarhoista.

KULTTUURIMAISEMAN PUIDEN VAALIMINEN

Vanhoja puita osataan kyllä vaalia ja hoitaa, joten taidosta puiden säilyminen ei ole kiinni. Vanhojen puiden säilyttämisessä onkin kysymys arvovalinnoista: halutaanko vanhat puut säi-

lyttää vai ovatko ne ”tiellä”? Kaukokylmäreitti voidaan linjata muuta reittiä tai työmaajärjestelyt hoitaa toisella tavalla, vaikka se kenties maksaa. Onkin arvovalinta, kuinka paljon ollaan valmiita maksamaan, jotta vanha puu saadaan säästettyä. Valitetavan usein vanhan arvopuun kohtaloksi koituu kuitenkin tietokatkos tai silkka ajattelemattomuus.

Turvallisuus on maanomistajan vastuulla, joten vanhojen puiden kuntoa tulee seurata säännöllisesti ja ammattitaitoisesti. Toisinaan kuitenkin tuntuu, että vanhojen puiden kaatopäätöksiä saatetaan tehdä turvallisuuteen vedoten turhan-kin hätiköidysti.

PUUKUJANTEIDEN OMANLAISENSA PROBLEMATIIKKA

Puurivit ja -kujanteet ovat aivan omanlaisensa osa kulttuuriympäristöä. Rivissä kasvavat puut ovat kokonaan ihmisen tekemä maiseman osa, jolle ei löydy luonnosta esikuvaa. Siksi puurivien kunnossapidossa ja uudistamisessa pätevät eri lainalaisuudet kuin metsän hoidossa: puut eivät taimetu kujanteen alle eivätkä asetu luonnostaan riviin.

Puurivin ylläpitäminen tarkoittaa yleensä jossain vaiheessa sen uudistamista. Perinteisesti puurivejä on pyritty säilyttämään ehjinä kokonaisuuksina niin pitkään kuin mahdollista, ja uudistamaan sitten kerralla, jotta lopputulos olisi yhtenäinen. Viime aikoina on kuitenkin yhä enemmän alettu pohtia sitä, voisiko puurivejä ja -kujanteita uudistaa puu tai puujakso kerrallaan. Tässä vaihtoehdossa mm. ekologisia arvoja punni-

Kaivopuiston lehmuskuja. Puukujanteiden vaalimisen tärkeydestä ei yleensä ole eriäviä mielipiteitä, vaalimisen tavasta kylläkin. Kaivopuiston vanha lehmuskujanne uudistettiin 2010 yhdellä kertaa yhtenäisyyden varmistamiseksi. Kujanteita voidaan vaalia myös jatkuvan kasvattamisen menetelmällä, mutta lopputulos ei ole silloin yhtenäinen.

taan samanaikaisesti maisemallisten arvojen kanssa. Jatkuvalla kasvattamisella saavutettava lopputulos on esimerkiksi asukkaiden näkökulmasta huomaamattomampi, mutta maisemallisesti jotain muuta kuin yhtenäinen, tasaikäinen puurivi tai -kujanne.

LASTENLASTEMME PUUT ISTUTETAAN NYT

Vanhoiksi maisemapuiksi elävät vain pitkäikäiset lajit. Suomalaiset puuasiantuntijat ovat arvioineet, että yli 200 vuoden iän meillä saavuttavat yleensä ainoastaan tammi, lehmukset ja mänty. Vajaaseen kahteensataan vuoteen pääsevät lehtosaarni, jalavat ja lehtikuuset. Siksi kulttuurimaiseman vanhat puut ovatkin usein juuri tammia, lehtikuusia tai lehmuksia. Harmaaleppä, kirsikat tai raita 60 vuoden elinajanennusteellaan ovat harvoin osa kulttuurimaiseman vanhoja puita. Jos siis haluamme istuttaa perintöä tuleville sukupolville, eri lajien odotettavissa oleva elinikä on muistettava ja istutettava myös pitkäikäisiä puita. Esimerkiksi kirsikkapuut ilahduttavat kukinnallaan vuosikymmenien ajan, mutta ei niistä pitkäikäisiksi mahtipuiksi ole.

Viime vuosina esimerkiksi puukongresseissa ovat eri maiden puuasiantuntijat esittäneet huolensa ”pienentyvien puiden ilmiöstä” otsikoilla ”shrinking trees phenomenon” tai ”where have all the mature trees gone?” Puita kyllä istutetaan paljon, esimerkiksi puiden istutuskampanjoissa, mutta puut jäävät pie-

niksi ja lyhytikäisiksi. Latvuspeittävyys ei lisäänykään eivätkä puut ikinä pääse tuottamaan niitä ekosysteemipalveluita, joita niiltä odotetaan: varjostusta, lämmönsäätelyä, hiilensidontaa, hulevesien hallintaa ja kauneuselämyksiä. Pelkkä puiden istuttaminen ei yksin riitä, vaan pitää myös valita oikeat puulajit ja taata puille hyvät kasvuolot, tilaa ja rauhaa kasvaa, sekä pitkäjänteinen ja ammattimainen hoito.

Suomessakin on viime aikoina keskusteltu puiden istuttamisesta ilmenneistä ongelmista. Istuttamisessa tehdään virheitä eikä puille tarjota riittävästi tilaa ja hyviä kasvuolosuhteita. Meidän viheralan ihmisten on hyvä kirkastaa itsellemme ja myös alaa tuntemattomille, että me ihmiset emme voi käskemällä käskää puita kasvamaan ja kukoistamaan: puut ovat täysin meidän tahdostamme riippumattomia eivätkä ne tingi kasvupaikkavaatimuksistaan.

Jotta tulevilla sukupolvilla voi olla komeita, monimuotoisuutta edistäviä, maisemallisesti arvokkaita mahtipuita, meidän sukupolvemme tulee tarjota kulttuuriympäristön tuleville puille parhaat mahdolliset olosuhteet. Me tarvitsemme puita, mutta myös puut tarvitsevat meitä. **W**

Kirjoittaja on juuri jäämässä eläkkeelle kasviasiantuntijan tehtävistä Helsingin kaupungilla Kaupunkiympäristön toimialalla.

Vanhoja puita ei saa vaikka olisi kaikki maailman raha käytössä, sillä vanhoja puita synnyttää vain aika. Kuva Annalasta, Helsingistä.

Jätehuollon tulevaisuus on täällä!

Lajittelu ja kierrätys

Pulloja? Sekajätettä? Kartonkia tai paperia? Bigbelly-astioista löytyy erilaisia versioita, jotka sopivat eri jakeille eri luokkujen ja muiden lisäosien avulla. Bigbelly-astioita voidaan yhdistää toisiinsa juuri tarpeidesi mukaan.

Käyttäjätystävällinen

Bigbelly-astiat ovat suunniteltu ergonomisuutta ja turvallisuutta silmällä pitäen astian käyttäjien kuin myös jätehuollon kannalta. Lisäksi suljetun designinsa avulla roskia päätyy luontoon vähemmän ja se pitää tuhoeläimet loitolla.

Hyötyjä analytiikasta

Anturit astioiden sisällä mittaavat mm. täyttöastetta sekä keräävät muuta hyödyllistä informaatiota. Dataohjattu jätehuolto optimoi jätteiden keruuta ja säästää kustannuksia. Myös jätteiden keruusta säästynyt aika voidaan näin ollen käyttää paremmin muuhun puisto- tai katu ympäristön kehittämiseen.

Sisäänrakennettu puristin

Sisäänrakennetun puristimen ansiosta Bigbellyn 120 litran sisä-astiaan mahtuu jopa 570 litraa puristamatonta roskaa.

Toimii aurinkoenergialla

Bigbellyn älykkäät toiminnot saavat virtansa varastoimalla aurinkoenergiaa. Patentoidun ratkaisumme ansiosta Bigbelly toimii moitteetta ympäri vuoden lumesta ja pohjoisen talvien pimeimmistäkin päivistä huolimatta.

Kulttuuriympäristöjen hoitoon liittyy monia vastuita

– luonnon monimuotoisuutta unohtamatta

Kookkaat puut tuovat arvokkuutta kulttuurimaisemaan ja tarjoavat elinympäristöjä niistä riippuvaisille lajeille.

Kuva: Liisa Hyttinen / VYL

teksti: PETRI AHLROTH, kuvat: PETRI AHLROTH / SYKE ja LIISA HYTTINEN / VYL

Kulttuuriympäristöt ovat monimerkityksellisiä. Ne kertovat tarinaa alueen historiasta ja maankäytöstä, edustavat maiseman ja viihtyvyytemme helmiä ja ovat samalla merkittävä osa luonnon monimuotoisuutta rikastuttavaa elinympäristöjen kirjoa. Sanotaan että historia luo pohjan kansakunnan itsetunnolle. Osana tätä merkitystä myös luonnonhistoria ja sen näkyminen meitä ympäröivässä maisemassa antaa aiheen yllpeyteen siitä, mitä olemme ajan saatossa onnistuneet vaalimaan.

Jääkauden päättyessä *maa oli autio ja tyhjä* – mutta vain hetken aikaa. Jääkauden jälkeisinä ensimmäisinä vuosituhansina jään alta paljastuneilla alueilla oli paljon avoimia ympäristöjä, joita mm. kookkaat ruohonsyöjät laidunsivat. Ihmisen tultua kuvaan ja ilmaston lämmettyä pääosa suurista luonnonvaraisista laiduntajista väistyi ja maisema jatkoi muuttumistaan. Seurasi monia ajanjaksoja, joille kuitenkin oli yhteisesti tyypillistä, että avoimet ympäristöt kävivät vähäisemmiksi – erityisesti ajanjaksona, jolloin kuusi alkoi levitä maahamme. Siinä historian taitteessa, kun ihmiset toivat omat laiduntajansa Suomen maaperälle, on mahdollista,

että jokin osa menneiden aikojen ruohonsyöjien ylläpitämistä lajeista saattoi löytää elintilaa ihmisen luomista uusista elinympäristöistä. Vastaavasti perinteinen maanviljelykulttuuri, erityisesti kaskeaminen, ylläpiti avoimuutta maisemassa. Viimeisen sadan vuoden aikana maankäyttö on kokenut mullistuksen ja perinteisen maatalousmaan käytön muutokset ovat kaventaneet suuren lajijoukon elintilaa. Niinpä voisikin päätellä, että jäljellä olevat kulttuuriympäristömme ylläpitävät ”rippeiden rippeitä” siitä lajistosta, mitä meillä joskus aiemmin on ollut.

Edellä kuvattu ei kuvaa vain joitain perinneympäristöjen kasveja tai hyönteislajeja, vaan yhtä lailla sellaisia puoliavointen ympäristöjen kookkaiden lahopuiden lajeja, jollaisia kaikkein edustavimmissa puistoissamme, teiden varsilla tai hautausmailla saattaa vielä olla jäljellä. Osa elinympäristöjen kirjosta on jo jäänyt historiaan, mutta meillä on velvoite vaalia vastuullisesti sitä, mitä on jäljellä.

HOITO ON KOMPROMISSIEN TEKOA

Kulttuuriympäristöjen hoitoon liittyvät vastuut ja hoitotapojen oikeellisuus puhuttavat toisinaan. Arvokohteita hoidettaessa joutuu hakemaan tasapainoa monien arvojen väliltä. Hoitotoissa törmätään usein tilanteeseen, jossa toisentyyppiselle lajistolle hoidosta on hyötyä ja joillekin toisille eliöryhmille haittaa. On oikeastaan väistämätön tosiasia, että kaikkia lajeja ja myöskään kaikkia muita arvoja ei voida samanaikaisesti vaalia niin, että kaikki hyötyisivät. Hyvän hoidon tavoitteena on kuitenkin etsiä sellaisia kompromisseja, joissa häviäjiä olisi mahdollisimman

vähän. Parhaiten tässä tavoitteessa onnistutaan, kun arvokoh- teiden hoidon suunnitteluun kutsutaan asiantuntijoita riittävän monelta sektorilta. Ajatuksena tämä voi kuulostaa kalliilta tai hitaalta tavalta toimia, mutta arvokkaiden kohteiden hoidon suunnitteluun on perusteltua panostaa riittävästi. Jos riittäviä resursseja ei ole, niin liian heikoilla opeilla ei pidä lähteä arvo- kohteita hoitamaan. Arvokkaiden kulttuurikohteiden hoitoon tulisi suhtautua samalla kunnioituksella kuin arvokkaan histo- riallisen esineen restaurointiin. Kesäharjoittelijaa ei laitettaisi restauroimaan renessanssiajan taideteosta.

HISTORIAALLINEN TIETO HOIDON TUKENA

Kohteella käydessä huomio kiinnittyy niihin eliöstön ja kult- tuurihistoriasta kertoviin rakennepiirteisiin, jotka juuri vie- railuhetkenä ovat näkössä tai muutoin korostuvat. Paikal- liset maanomistajat, kyläläiset tai muut paikallista historiaa tuntevat asukkaat osaavat usein kertoa, kuinka arvokkaasta kohteesta on muodostunut luonnoltaan, maisemallisesti tai muutoin sellainen, millaisena se juuri nyt näyttäytyy. Tällai- nen historiasta kertova tieto saattaa olla hyvinkin arvokasta, jotta kohdetta osataan hoitaa siten, että sen arvot myös säily- vät, tai mahdollisesti jo hiipuvat arvot saadaan palautumaan. Hoidon näkökulmia pohtiessa myös vanhat valokuvat tai kir- jalliset lähteet ovat usein avuksi.

VÄHÄINENKIN HOITO VOI RIITTÄÄ

On toisinaan hyvä suhtautua terveeseen kriittisesti innostukseen hoitaa erilaisia kohteita. Jokin kohde ei vaadi juurikaan hoi- toa tai hoidon tarve voi olla vähäistä. Ongelmia on toisinaan syntynyt juuri siitä, että voimavaroja hoitoon on ollut enem- män kuin mitä kohteella on ollut tarpeen tehdä. Toisinaan esi- merkiksi kuollutta puuainesta on ”siivottu” paikoilta, joissa se on ylläpitänyt merkittäviä lajistollisia arvoja, tai pähkinäkas- vustoa on ”nuorennettu”, jolloin on samalla hävitetty elinolo-

suhteet kutakuinkin kaikilta niiltä eliölajeilta, jotka ovat van- hoista pähkinäpensaisista riippuvaisia. Vanhojen pähkinäpen- saiden muodostamat kehät eli *runnat* ovat esimerkki erittäin arvokkaasta rakennepiirteestä, joka ylläpitää laajaa lajien kir- joa. Niitä esiintyy vain suppealla alueella Suomessa ja edusta- via kohteita on vain vähän.

VANHAT JA VAURIOITUNEET PUUT OVAT MONIMUOTOISUUDEN KEHTOJA

Jotkin elinympäristöjen rakennepiirteet ovat aivan erityi- sen tärkeitä monimuotoisuuden vaalimiseksi. Erityisasemassa ovat sellaiset rakennepiirteet, joita ei nykyisin luonnossa juu- rikaan esiinny, mutta jotka ovat joskus olleet merkittävä osa alkuperäistä luontoamme. Kenties parhaita esimerkkejä ovat vanhat puuyksiköt avoimilla tai puoliavoimilla paikoilla. Pui- den merkitys luonnon monimuotoisuudelle alkaa merkittävästi lisääntyä siinä vaiheessa, kun puihin alkaa muodostua erilai- sia vaurioita. Tikkojen tekemät kolot, kuolleet oksat tai myrs- kyn aiheuttamat mahlavuodot lisäävät jo merkittävästi puiden arvoa elämää ylläpitävinä pienelinympäristöinä. Kun katken- neiden oksien tai muiden vauriokohtien kautta puita lahotta- vat sienet saavat jalansijaa, kasvaa puun merkitys monimuotoi- suudelle merkittävästi. Jalopuissa lahoaminen johtaa toisinaan puiden runkojen onttoutumiseen. Ontot puut ovat arvokkaita monimuotoisuudelle ja erityisen laajaa lajikirjoa ne pitävät yllä lämpimillä paikoilla. Jos puu on vaaraksi esimerkiksi puistossa käveleville jalankulkijoille, ammattilaisten tulisi miettiä rat- kaisu sen säilyttämiseksi eikä kaataa puuta pois. Kolosseumi- akaan ei purettaisi sillä perusteella, että sen seinä voi rojautua viereen pysäköidyn auton päälle. **W**

FT Petri Ahlroth työskentelee Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) biodi- versiteettikeskuksen johtajana.

Pieni runna. Vanhojen pähkinäpensaiden muodostamat kehät eli runnat ovat esimerkki erittäin arvokkaasta rakennepiirteestä, jo- ka ylläpitää laajaa lajien kirjoa. Kuva: Petri Ahlroth / SYKE

Arvotammi. Puun merkitys luonnon monimuotoisuudelle alkaa merkittävästi lisääntyä siinä vaiheessa, kun siihen alkaa muodos- tua erilaisia vaurioita. Kuva: Petri Ahlroth / SYKE

Museorakennusten ympäristö pidetään avoimena poistamalla kantovesat vuosittain. Männyille ja runkomaisille pihlajille tehty tilaa.

Maisemanhoitoa Aleksis Kiven hengessä

teksti ja kuvat: HEIKKI KIURU

Aleksis Kiven syntymäkodin ja Taaborinvuoren maisemanhoitosuunnitelman tavoitteena on säilyttää ja kehittää aluetta osana Palojoen kulttuurimaisemaa. Puuston hoidolla luodaan edellytykset myös muulle kasvillisuudelle ja alueen käytölle yleisötapahtumiin. Maisemanhoitotyöt ja suunnittelu on toteutettu vuodesta 1995 ensin Uudenmaan maaseutuopiston ja sitten Hyria koulutus Oy:n opetustyömaina - aluksi luonto- ja ympäristöalan opiskelijoiden ja nykyisin arboristikurssin käytännön harjoituksina. Työtä on tehty yhteistyössä Nurmijärven kunnan puisto-osaston ja museon kanssa. Kivijuhlien toiveiden mukaisesti näyttämön ympärille on säästetty tiheää pienpuustoa ja pensastoa suojaksi. Yleisohjeeksi saimme, että älkää viekö paikan henkeä pois.

Taaborin laella ja rinteillä valtapuusto on 140–150-vuotista männikköä. Mäen laella Aleksis Kiven keinumännyt ovat jo keloutuneet, mutta niiden lähellä kasvaa noin 250-vuotiaita petäjiä. Rinteiden alaosissa ja peltojen reunoilla puusto on lehtipuuvaltaista, puulajeina vaahtera, pihlaja, haapa, tuomi ja raita. Koivua ja kuusta on alueella vähän.

Hoidon tavoitteena on ollut mahdollisimman luonnontilaisen tuntuinen metsä, jossa kävijä voi tuntea kulkevasa Aleksis Kiven kirjojen ja näytelmien maisemassa.

Männikkö harvennettiin alue kerrallaan. Harvennuksissa poistettiin harsuuntuneet, kasvussa jälkeen jääneet puut ja pienilataisiksi karsiutuneita valtapuita. Tuulille alttiilla mäen laella männikkö, varsinkin sen reunat jätettiin tiheäksi, koska kallio on hyvin pinnassa ja liika harvennus olisi aiheuttanut myrskytuhoja. Kalliojyrkänteiden reunoilla pihlajat ja katajat rajavat mäenlakea, ja yleisökin pysyy paremmin kulutusta kestävällä tapahtuma-alueella. Neulas- ja lehtikarikkeen jättäminen mäntyjen alle suojaa puiden juuristoa ja edistää maan pieneliötoimintaa. Aleksis Kiven keinumäntien ympäristön vanhoille petäjille tehtiin tilaa poistamalla niitä varjostavat tavallisen näköiset männyt. Katajien ympäriltä poistettiin niitä haittaavia pihlajia ja vaahterat. Tiheikössä katajat olisivat altistuneet neulasia kuivattavalle sienitaudille. Samalla mäntien runkojen ja tuuheiden katajien välistä on avautunut näköalaa Palojoen kulttuurimaisemaan. Hieman piilossa oleva on yleensä kiehtovampi kuin täysin näkyvässä oleva.

Mäen laelta avautuu näkymä mäntyjen ja katajien välistä. Matala vesakko ja taimikko raivataan vuosittain ketomaiselta kalliolta.

Aleksis Kiven syntymäkodilta avautuu näkymä Palojoen kulttuurimaisemaan. Kedolla kasvaa mäkitervakkoa, maksaruohoja ja pukinjuurta. Mäkitervakko on 19.6. vietettävän Luonnonkukkien päivän tämän vuoden nimikkokasvi.

Pihlajat, katajat ja muut pienet puut sekä pensaat tuovat luonnonmukaisuutta Taaborin maisemaan. Samalla alikasvos ohjaa kävijöiden kulkemista poluille ja antaa suojaa läheisille yksityispihoille. Mäen laella on vaahterat poistamalla tuotu esiin kuivahkoa männikköä. Alempana lehdoissa vaahteralle on tehty tilaa harvennushakkuilla. Vaahteran runsas esiintyminen Palojoella kertoo kylän vanhasta asutuksesta.

KULTAKAUDEN MAALAUKSET MALLEINA MAISEMANHOIDON OPETUKSESSA

Aleksis Kiven syntymäkodin pihan puusto on harvennettu ja samalla avattu näkymää Palojoen kulttuurimaisemaan. Vaahter

terat, haavat, koivut ja kookas metsälehmus ovat merkittävimpiä puita pihalla. Vanhaan pihapiiriin sopivat kauan viljeltyt kulttuurikasvit, kuten hedelmäpuut, juhannusruusu ja pihasyreeni. Pihan kallioketoa Palojoen kyläyhdistys ja Nurmijärven luonnonsuojeluyhdistys ovat hoitaneet talkoilla. Parikymmentä vuotta sitten Palojoen kyläkoulun oppilaat istuttivat syntymäkodin pihapiiriin vaahteroita, joiden kasvua he voivat nyt seurata vieraillessaan alueella. Monipuolisen kasvillisuuden ansiosta alueella on jo vuosia vietetty Luonnonkukkien päivää.

Mäntyjen latvukset ovat selvästi tuuhistuneet saatuaan lisää tilaa. Samalla mäen valoisuus on lisääntynyt ja puiden rungot tulevat hyvin esiin varsinkin ilta-auringon paistaessa niihin.

Männyt ovat sopeutuneet elämään Suomen luontaisen hyönteislajiston kanssa, joten samankaltaiset tuhot kuin vanhoissa kuusikoissa eivät ole uhkana. Puuston hoito rajoittuu suunnitelman mukaan yksittäisten kuivuvien tai kuivuneiden mäntyjen poistamiseen museoalueelta. Taaborilla kävijä saa löytämisen iloa jokaisella kerralla jo pelkästään metsää, erilaisia puita, kasvillisuutta ja lintuja tarkkailemalla. **vy**

Kirjoittaja on metsätalousinsinööri ja Hyria koulutus Oy:n kouluttaja, opetusaloina mm. metsänhoito, luonnonhoito, dendrologia ja lajituntemus.

**KYSY
ENSIN
MEILTÄ**

BETONIKIVIÄ

**Laadukkaat ja mittatarkat kivet
suoraan valmistajalta.**

Kotimainen

BETONILAATTA OY

→ www.betonilaatta.fi

BETONIKIVIÄ

Hulevesien hallintaan – Ketokatto

AKO Roof on kotimainen, mukavan muoviton, kierrätysmateriaaleihin perustuva, tutkittu KESY-tuote.

**RAKENNUSBETONI-
JA ELEMENTTI OY**

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

TILAA LEHTI

viherymparisto@jaicom.com

03 4246 5339

**[https://secure.jaicom.com/
le-easointi/viherymparisto](https://secure.jaicom.com/le-easointi/viherymparisto)**

Hyvinvointia ja historiaa kulttuuriympäristöstä

teksti: TITTA JYLHÄNKANGAS ja MAISA ANTTILA, kuvat: ANNE HALLA-AHO / METSÄHALLITUS

Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat monille tuttuja, mutta menneisyydestä säilyneitä aineellisia tai aineettomia kulttuurin ilmentymiä löytyy myös luonnosta. Luontokohteiden kulttuuriperintö voi olla esimerkiksi vanhoja hautoja, kalliomaalauksia, kuppikiviä, uhrilähteitä tai perinnemaisemia perinnetaitoineen. Kulttuuriympäristöt ovat paitsi arvokkaita itsessään, myös alueellinen vetovoimatekijä. Ilmastonmuutos ja koronapandemia ovat nostaneet kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristöjen vetovoimaa kotimaan matkailussa. LAB-ammattikorkeakoulun ja Metsähallituksen Luontopalveluiden toteuttamassa ja Maaseuturahaston rahoittamassa Luontokohteiden kulttuuriperintö eläväksi -hankkeessa vahvistetaan luontoon ja kulttuuriin liittyvää liiketoimintaa tekemällä luontokohteisiin

liittyvää kulttuuriperintöä näkyväksi. Päijät- ja Kanta-Hämeen maaseudulta löytyy luontomatkailijalle paljon kokemisen arvoisia kohteita, joissa voi tutustua ainutlaatuihin historiaamme.

KULTTUURIYMPÄRISTÖ KERTOO IHMISEN JA LUONNON VUOROVAIKUTUKSESTA

Osa maaseutumme kulttuurimaisemista on määritelty valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Niiden arvo perustuu hoidettuun viljelymaisemaan, monimuotoiseen kulttuurivaikutteeseen luontoon ja perinteiseen rakennuskantaan. Kanta-Hämeessä voi matkailla esimerkiksi Hämeen Härkätiellä, Loimijokilaakson viljelymaisemissa Forssan seudulla, muinaismuistojen keskittymässä Vanajaveden laaksossa ja Aulangolla sekä Evon metsäkulttuuri- ja jokimaisemissa. Päijät-Hämeessä voi

Korteniemessä Liesjärven kansallispuistossa voi tutustua entisen metsänvartijatilan pihapiiriin.

Suomalaisten alkuperäisrotujen kotieläimet hoitavat Korteniemien perinnetilan kulttuurimaisemaa laiduntamalla.

retkeillä esimerkiksi Hollolan, Hiidenvuoren ja Kimolan kulttuurimaisemissa tai Etelä-Päijänteen kulttuuri- ja harjusaari-maisemissa, jonka vetovoimakohteita ovat Pulkkilanharjun maisemanähtävyys, useat ulkoilureitit ja näköalapaikat sekä Päijänteen kansallispuisto.

INVENTOINNEILLA LISÄÄ TIETOA KULTTUURIPERINNÖSTÄ

Metsähallituksella on lakisääteinen velvollisuus, suurimpana yksittäisenä valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana, vaalia hallussaan olevaa kulttuuriperintöä ja turvata sen säilyminen tuleville sukupolville. Näkyvin osa kulttuuriperintöä valtion alueilla ovat vanhat rakennukset ja muinaisjäännökset sekä vanhan maatalouden synnyttämät perinnemaisemat kuten pihapiirit ja niityt. Metsähallitus ylläpitää myös rakennusten ja kulttuuriympäristöjen hoitoon liittyviä perinnetaitoja ja kertoo kohteiden historiasta. Historia ja elävä perinne kiinnostavat retkikohteiden kävijöitä. Vuonna 2021 Metsähallituksen ylläpitämällä kulttuuriperintökohteilla vierailtiin 924 300 kertaa.

Kulttuuriperintöinventoinneilla lisätään tietoa alueen kulttuuriperinnöstä sekä turvataan kohteiden hoitaminen ja säilyminen. Luontokohteiden kulttuuriperintö eläväksi -hankkeessa Metsähallituksen Luontopalvelut toteuttaa uusia kulttuuriperintökohteiden inventointeja sekä täydentää inventointeja Evon retkeilyalueella ja Päijänteen kansallispuistossa kesän 2022 aikana. Kulttuuriperinnön kartoitustyö sisältää muinaisjäännösten ja rakennusperintökohteiden tunnistamisen, tietojen keruun, kun-

tokartoituksen, kulttuurihistoriallisen arvon määrittelyn sekä raportoinnin. Toiveena on, että inventoitavilta alueilta löytyy vielä luonnon kätköissä säilyneitä arvokkaita viestejä esihistorialliselta ajalta tai muistomerkkejä historiallisista tapahtumista. Hankkeen yhtenä tavoitteena on hyödyntää inventointiaineistoa luontomatkailun kehittämisen tarpeisiin. Suojelualueilla matkailu sovitetaan yhteen arvokkaiden lajien ja luontotyyppien suojelun sekä kulttuuriperinnön varjelun kanssa.

KULTTUURIYMPÄRISTÖSTÄ HYVINVOINTIA

Luontoelämysten lisäksi kulttuuriympäristömme tarjoaa mahdollisuuden osallistua arvokkaan perintömme vaalimiseen. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain suojele-mia: metsän- ja luonnonhoitotöissä muinaisjäännökset on siis tunnettava ja tunnistettava. Ohjatusti oman alueen kulttuuriperintöä voi vaalia osallistumalla vapaaehtoistoimintaan tapahtumissa, talkoissa tai vaikka lammaspaimenena. Metsähallituksen lisäksi myös monet kunnat ja järjestöt hoitavat kulttuuriperintökohteitaan talkootöillä. Luonnossa liikkuminen ja vapaaehtoistyö lisäävät tutkitusti hyvinvointia. **vy**

Maisa Anttila työskentelee TKI-asiantuntijana ja Luontokohteiden kulttuuriperintö eläväksi -hankkeen projektipäällikkönä LAB-ammattikorkeakoulussa. Titta Jylhänkangas työskentelee Metsähallituksessa Luontopalvelujen erikoissuunnittelijana ja Luontokohteiden kulttuuriperintö eläväksi -hankkeen projektityöntekijänä.

Hesperian esplanadi, kesäkuu 2020.

Kulttuuriympäristöt ja kaupunkiekologia

- arvovalintoja ja yhteensovitusta

Kaupunkiekologista arvoa ei tule sivuuttaa, vaikka toimitaan kulttuurihistoriallisella viheralueella. Kaupunkiekologiset arvot voivat olla osittain ristiriidassa kulttuurihistoriallisten arvojen kanssa, mutta hyvällä suunnittelulla molempia arvoja voidaan säilyttää ja vahvistaa.

teksti ja kuvat: JENNICA JUURIKAS

Kaupunkien kiihtynyt tiivistyminen pienentää viheralueiden kokoa ja vähentää niiden kokonaismäärää sekä katkoo ekologisten verkostojen yhteyksiä uhaten kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Viheralueen ekologisen laadun merkitys korostuu erityisesti tiiviisti rakennetuilla alueilla. Rakennetut ympäristöt voivat toimia jopa toissijaisina elinympäristöinä uhanalaiselle lajille ja ihmisen luontosuhteen kannalta niiden merkitys voi olla huomattava.

Ilmastomuutoksen myötä sään ääri-ilmiöt ovat yleistyneet.

Suomessa lämpötilan nousu, helteet ja tulvat lisääntyvät. Muutosta tapahtuu myös sade- ja lumimäärissä sekä termisessä kasvukaudessa. Vieraslajit, tuhohyönteiset ja kasvitautien määrä lisääntyy, eivätkä lajit ehdi sopeutua nopeaan elinympäristön muutokseen. Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen ovat nousseet keskeisiksi aiheiksi globaalisti. Kaupungistuminen yhdessä ilmastomuutoksen kanssa tekee tulevaisuudestamme epävarman. Tarvitaan ratkaisuja, joilla voidaan turvata kaupunkiluonnon monimuotoisuus, toimivat ekologiset verkostot sekä kaupunkien kestävä kehittyminen jatkossa.

Eri puulajien habituksen vertailua.

Hevoskastanja

Tammi

Vaahtera

Vuorijalava

Kynäjalava

Punasaarni

Vahvistamalla viheralueiden resilienssiä ja lisäämällä niiden elinvoimaisuutta, voidaan vähentää kaupungistumisen ja ilmastomuutoksen synnyttämien haasteiden vaikutuksia. Pienempi viheralueen ekologisia hyötyjä on mahdollista säilyttää ja jopa parantaa tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja tässä luontopohjaiset ratkaisut ovat avainasemassa.

ARVOVALINNAT

Monilla viheralueilla on kulttuurihistoriallisia ja kaupunkiekologisia arvoja. Helsingin kantakaupungin alueella lähes kaikki viheralueet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Muistumat menneestä kertovat tarinaa ja ovat osa kaupungin kerroksellista historiaa. Puistohistoriallisesti, puutarhataiteellisesti, eri aikakauden tyylipiirteitä tai suunnitteluratkaisuja edustavia ja kohtalaisen hyvin alkuperäisen luonteensa säilyttäneitä puistoja on Helsingissä useita. Niillä on suuri käyttäjämäärä ja sen myötä kova käyttöpaine. Ne ovat myös osa laajempaa ekologista verkostoa. Miten vahvistamme näiden moniarvoalueiden resilienssiä ja lisääme niiden elinvoimaisuutta? Suunnitteluratkaisut perustuvat asioiden arvottamiseen. Me suunnittelijat valitsemme ja huomioimme sen mikä on tärkeää, mutta emme aina kyseenalaista tärkeyden perusteita. Usein on monta tärkeää asiaa, joita joudutaan arvottamaan keskenään. Kaikkea ei voi saada, mutta voimmeko saada enemmän?

2020-luvulle asti kulttuurihistoriallisten viheralueiden suunnittelussa on korostunut kulttuurihistoriallisten arvojen vaaliminen. Nyt on paineita huomioida myös kaupunkiekologisia arvoja aiempaa enemmän.

MITEN KAUPUNKIEKOLOGISIA JA KULTTUURIHISTORIALLISTA ARVOJA VOIDAAN YHDISTÄÄ?

Hulevedet

Hulevesien viivyttäminen, puhdistaminen ja hyödyntäminen on ekologisesta näkökulmasta todella tärkeää ja sen tulisi aina olla suunnittelun lähtökohtana. Hulevesien hyödyntämisen mahdollisuudet ovat suuret eikä sitä tulisi sulkea ulkopuolelle edes kulttuurihistoriallisissa kohteissa peläten sen tuomia näkyviä muutoksia, sillä myös hienovaraisia ratkaisuja on olemassa. Elinvoimainen kasvillisuus on tärkeää kulttuurihistoriallisen ja kaupunkiekologisen arvon näkökulmasta. Muutoksia kestävä ja pitkäikäinen kasvillisuus hyötyy hulevesien hyödyntämisestä. Pitkänä kuivana kautena se voi olla merkittävä tekijä, jolla ylläpidetään kasvillisuus elinvoimaisena. Tällä vähennetään myös vesistöjen haitta-aine kuormaa sekä huleveden kokonaismäärää.

Huleveden hyödyntämistä voidaan tehdä näkyvästi ja myös näkymättömästi, jolloin sen vaikutukset kulttuurihistoriallisiin arvoihin jäävät vähäiseksi. Esimerkiksi maanalle voidaan

sijoittaa rakenteita, jotka ohjaavat hulevettä suoraan puiden kasvualustaan. Lisäksi läpäisevän pintamateriaalin kasvattaminen lisää huleveden imeyttämistä paikallisesti ja parantaa esimerkiksi lähellä olevien katupuiden kaasunvaihtoa lisäten niiden elinvoimaisuutta.

Kasvillisuus

Aina tulisi harkita tapauskohtaisesti monilajisen kasvillisuuden käyttöä, sillä sekaistutukset eivät sovi joka kohteeseen. Kasvillisuuden monilajisuus voi kuitenkin palvella myös kulttuurihistoriallisia kohteita. Hyvinvoiva, mahdollisuuksien mukaan alkuperäistä lajistoa sisältävä istutus tukee kulttuurihistoriallisia arvoja. Istutusalueiden muotokieli voi olla historiallisen sommitelman mukainen ja lajistossa tukeudutaan enemmän monilajiseen, dynaamiseen kasvillisuuteen. Monilajinen sekaistutus voidaan toteuttaa myös kevyesti esim. valitsemalla pensasistutuksen joukkoon matalaa maanpeiteperennaa. Toimenpiteen vaikutukset kulttuurihistoriallisiin arvoihin jää vähäiseksi ekologisen arvon kuitenkin kasvaessa.

Lajiston monimuotoisuutta tarvitaan turvaamaan kasvilajien selviäminen muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa, jotteivät vieraslajit pääse valtaamaan alueita ja köyhdyttämään lajistoa entisestään. Kasvilajistolla on merkitystä myös muun eliöstön selviytymiseen. Puuston ja muun kasvillisuuden monilajisuus on siis erityisen tärkeää. Kasvillisuuden monilajisuus mahdollistaa paremmat edellytykset koko istutuksen menestymiseen kuin yksilajisessa istutuksessa. Sekaistutuksessa yhden lajin kadotessa alueelta, toiset lajit valtaavat tilaa. Istutuksessa tulisi osata huomioida lajiston keskinäinen suhde; mitkä lajeista kestävät kilpailua, onko joukossa aggressiivisia lajeja ja lähteekö

osa lajeista hitaammin kasvuun. Löytämällä tasapaino kasvilajien suhteen, saadaan muutoksia kestävä, pitkäikäinen ja vähän hoitotoimenpiteitä vaativa istutus.

Kulttuurihistoriallisissa kohteissa puulaji saattaa nousta keskeiseksi haasteeksi. Kulttuurihistoriallisesti merkittävä puurivi koostuu riskipuulajista ja sen tulevaisuus on epävarma. Onko puulaji itsessään arvo vai onko sen arvo sidottu puun hahmoon ja habitukseen? Puuston uusiminen samoilla lajeilla aiheuttaa suuren riskin. Mikäli uusi puusto vaurioituu nopeasti riskilajinsa vuoksi, alueen ekologinen arvo laskee. Myös kulttuurihistoriallinen arvo sekä taloudellinen arvo ovat uhattuina. Puuston uusiminen tulisi olla kaikista näkökulmista kestävä.

Tutkimalla puulajien habitusta, voidaan löytää korvaavia puulajeja, joiden menestyminen kohteessa on varmempaa säilyttäen tällöin myös kulttuurihistorialliset arvot. Puuston monilajisuus on ratkaisu, jolla turvataan jatkossa myös kulttuurihistoriallisia arvoja. Tuholaisten ja tautien määrän lisääntyessä kulttuurihistoriallisia ja ekologisia arvoja voidaan suojella muuttamalla puurivejä monilajisiksi ja vähentämällä riskipuulajien määrää. Habitus, ekologiset arvot, historiallinen tausta ja kasvupaikka-vaatimukset toimivat uusien puulajien valintakriteereinä. Puurivit ja -kujanteet ovat tärkeä osa kerroksellista kaupunkikuvaa ja niitä tulisi suojella ja uusia, jotta ne eivät katoa.

Monen tiiviin kaupunkirakenteen kulttuurihistoriallisen kohteen yksi arvoista on usein avoin vihreä pinta. Näissä kohteissa nurmikkokin on yleensä monilajista ja siemenpankissa on vanhaa lajistoa, joka ei välttämättä pääse esiin, koska sitä leikataan usein. Tiheästi leikatun nurmikon ekologiset hyödyt ovat rajalliset, mutta hoitotoimenpiteitä vähentämällä ekologinen arvo kasvaa. Matalaa, tallausta kestävä perennaa voidaan

Havainnekuva Hesperian esplanadin itäosasta.

KYSY ENSIN MEILTÄ

hyödyntää myös nurmikon korvikkeena säilyttäen esimerkiksi tärkeät näkymälinjat.

Kulttuurihistoriallisissa kohteissa nurmikoita ei tulisi uusia uusilla kasvualustoilla ja perussiemenseoksella vaan mieluummin käyttää paikallista pintamaata. Matalalla kasvillisuudella saadaan aikaan vihreä ilme, mutta sen tilallinen vaikutelma on pienempi kuin esimerkiksi rehevällä ja korkeammalla kasvillisuudella. Lajistoa suunnitteleminen voidaan saavuttaa avointa vihreää ja osin kukkivaakin pintaa, joka säilyttää kulttuurihistoriallisia arvoja ja tuo mukanaan kaupunkiekologisia hyötyjä. Pölyttäjäkato, joka Suomessa on käynnissä, tarvitsee tukitoimenpiteitä ja panostamalla monilajiseen kasvillisuuteen voidaan lisätä pölytetävän pinta-alan määrää kaupungissa.

CASE HESPERIAN ESPLANADI

Helsingin Töölössä sijaitseva Hesperian esplanadi on tärkeä kulttuurihistoriallinen viheralue, jossa arvovalinnat ovat juuri nyt käsillä. Kulttuurihistoriallisten, ekologisten, virkistysellisten ja taloudellisten arvojen vastakkainasettelu korostuu vuosi vuodelta puuston ja muun kasvillisuuden kunnan heikentyessä. Viheralueen kulttuurihistoriallinen arvo on niin suuri, että viheralueen kunto on heikentynyt merkittävästi odottaen päätöksiä vaikeisiin kysymyksiin. Alueen pääpuulajit ovat riskipuulajeiksi määriteltäviä. Vanhat puurivit ovat aukkoisia, eikä ole ollut selvää mitä lajia tilalle voidaan istuttaa. Alkuperäiset muut istutukset ovat pääosin kadonneet alueelta ja jäljelle jäänyt kasvillisuus on huonokuntoista. Hulevesiä ei käsitellä ja sillä on vaikutusta kaupunkiluontoomme ja lähivesistöihin. Kulttuurihistorialliset arvot ovat vaarassa, kun alueen ilme muuttuu kasvillisuuden kadotessa.

Laadin Hesperian esplanadista diplomityöni, jossa pureduin ristiriitoihin kulttuurihistoriallisten ja kaupunkiekologisten arvojen kanssa. Työni tarkoitus oli herättää ihmisiä ajattelemaan, että kulttuurihistoriallisia viheralueita voidaan tarkastella myös muista näkökulmista ja lopputuloksena voi olla ekologisesti kestävämpi ja kulttuurihistoriaa kunnioittava kokonaisuus. Kaupunkiluonnon monimuotoisuustarkastelua tulisi tehdä kaikissa kohteissa, jotta voimme maksimoida viheralueen tuottamat hyödyt. Se on myös selvitysmiskeino tulevaisuuden tuomiin haasteisiin. **vy**

Kirjoittaja työskentelee suunnittelijana ja projektipäällikkönä Sitowisen maisemasuunnittelussa ja on tehnyt maisema-arkkitehtuurin maisteriohjelman diplomityönsä aiheesta Hesperian vihreä akseli, kulttuurihistoriallinen viheralue kaupunkiekologisena yhteytenä.

KUNTAA

MAANKATTEITA JA VIHERRATTOJA

ULKOKUNTOILULAITTEITA

Kulttuuriperintöä metsässä

teksti: TOMMI GRANHOLM, kuva: TAMPEREEN
KAUPUNGIN METSÄOSASTON KUVAKOKOELMA

Kunnallisneuvos K. E. Linna omisti vuonna 1932 vaimonsa Eevan kanssa Linnan tilan Messukylän kunnan Takahuhdin kylässä. Isännän suvulla tila oli ollut jo 250 vuotta. Vanhassa Suomen maatilat -kirjassa mainitaan talouskeskuksen olleen viljelysten reunassa, maantien varrella. Tilan pinta-ala oli 162 hehtaaria, josta peltoa tai laidunta 60 ha ja metsämaata 102 ha. Tilalla viljeltiin viljoja, perunoita, herneitä ja monia muita hyötykasveja. Kotieläiminä oli 9 hevosta, 35 lehmää, 2 sonnia, 80 sikaa, 10 lammasta ja 20 kanaa. Linnat myivät maitoa, lihaa, perunoita sekä puu- ja kasvitärhantuotteita Tampereelle ja armeijalle. Hoidetusta kuusipuuvaltaisesta metsästä myytiin saharipapuria.

Nykyisin Linnan tilan maat sijaitsevat Tampereen kaupungissa, johon Messukylä vuonna 1947 liitettiin. Takahuhti tunnetaan sotien jälkeen rakennettuna pientaloalueena, etäisyys Keskustorille on viitisen kilometriä. Tilan komea kartanomaisen päärakennus purettiin kerrostalojen tieltä 1970-luvulla. Vielä rakentamattomat tilan maat omistaa kaupunki ja pääosin ne kuuluvat nyt Kaupin noin tuhannen hehtaarin laajuiseen ulkoilumetsäalueeseen. Linnan pohjoisimmat, Kaupissa sijainneet peltolohkot on istutettu jo 1950-luvulla ja ne kasvavat varttunutta kuusikkoon. Kaupungin vilkkain valaistu hiihtolatu menee maiden lävitse, metsissä sienestetään, marjastetaan ja suunnistetaan. Linnan metsät ovat siis pääosin säilyneet, vaikka käyttötarkoitus on muuttunut. Metsien kasvu on tietenkin muuttanut ne aivan erilaisiksi.

Kaupunkien ulkoilumetsät ovat lähes poikkeuksetta aiemmin maataloilta kuuluneita kotitarve- ja talousmetsiä. Niihin liittyvää maatilahistoriaa, saati sitten metsänhoitoon liittyvää perinnettä ei kuitenkaan ole juuri esille nostettu. Kesätaipahutumisissa maakunnissa metsäkulttuuriin kyllä saattaa törmätä, tervanpolttajaisia, tukkilaistapahtumia ja halonhakkuukilpailuja järjestetään eri puolilla Suomea. Ainakin Tampereella on puistoja uudistettaessa ollut tapana kaivella tietoja puiston menneisyydestä, mutta hienojen virkistysmetsäkohteiden kohdalla historia unohdetaan.

Metsät ovat jo pitkään olleet monella tapaa tärkeitä meille, siksi ne ovat aina myös herättäneet keskustelua. 1800-luvun puolivälin aktiivisimpien metsäkeskustelijoiden joukossa oli talousmies J.W. Snellman. Historioitsija Markku Kuisma kertoo Snellmanin näkemyksistä kirjassaan nimeltä Saha (Kust. Oy Siltala, 2011). Snellman piti maataloutta ja uutta metalli- ja tekstiiliteollisuutta tärkeimpänä kansakunnan vaurauden lisäjä. Kasvavan puunjalostusteollisuuden Snellman olisi antanut kuitua sen jälkeen, kun maan metsävarat olisi kulutettu loppuun. ”Puunjalostusteollisuus on pian lakkaava metsien loppumisen vuoksi, ja niin on hyvä”, arvioi Snellman. Toisella

tavalla asiat näki Kuisman mukaan Iso-Britannian Helsingin konsuli Henry Woodfall Crowe. Hän raportoi esimiehilleen Lontooseen: ”Laajoissa metsissä, jotka peittävät suurimman osan Suomen alueesta, piilee maan tärkein vauraus.”

Metsien hyötykäytön historialliset kehitysvaiheet ovat osa suomalaista kulttuuriperintöä. Valtakunnallisten maisema-alueiden joukossa Evon metsäkulttuuri- ja jokimaisema näyttäisi kuitenkin olevan ainoa kohde, jossa tärkeänä valintaperusteena on ollut alueen metsäkulttuuri. Tiedossani ei ole, että muullakaan tavoin metsäkulttuurille pyhitettyjä teemapuistoja tai vastaavia olisi ainakaan laajempina kokonaisuuksina olemassa.

On tärkeää, että alueiden lajistoa ja muita luontoarvoja nostetaan esille kulttuurimaisemavalintojenkin puitteissa. Luonnonhistoria ei kuitenkaan ole kulttuurihistoriaa. Helpoin tilaisuus vanhan ja uudemman metsäkulttuurin esilletuomiseen olisi kansallispuistoissa tai kaupunkien ulkoilumetsissä, vaikkapa Tampereen Kaupin kaltaisissa entisten Messukylän maatalojen perämetsissä. Opastaulut, luontoretkien tapaiset ohjatut metsäkulttuurikierrokset tai kadonneille tilanrajoille pystytetyt maatilahistoriasta kertovat infopisteet voisivat olla mahdollisia. Eero Järnefeltin kuuluisaan maalaukseen ikuistettujen kaskeajien tavoin muutkin metsien ”raatajat rahanalaiset” ovat ansainneet paikkansa myöhempien sukupolvien muistissa. **VY**

Kirjoittaja on metsänhoidon asiantuntija.

PIHA & PUISTO

1.9.2022

Marketanpuisto | Espoo

PIHA & PUISTO on viheralan toimijoille ja tilaajille suunnattu tapahtuma. Tänä vuonna tapahtuma järjestetään yksipäiväisenä ammattilaisten näyttelypäivänä. Tapahtumassa viheralan tuote- ja tavarantoimittajat esittäytyvät tilaajille. Nähtävillä on työnäytöksiä, kone- ja tuote-esittelyitä ja saat uutta tietoa alan ajankohtaisista asioista tapahtuman seminaarissa.

PIHA & PUISTO on osa Viherympäristöliiton vuoden 2022 Viherpäivien tapahtumasarjaa ja ainut viheralan ammattilaisille suunnattu näyttely pääkaupunkiseudulla. Tapahtuma on saanut alkuunsa viheralan yritysten yhteisistä toiveista ja tarpeista. Pidämme tärkeänä, että viheralalla on puisto- ja piharakentamisen tapahtuma, joka mahdollistaa kohtaamiset ja verkostoitumisen.

PIHA & PUISTO 2022 järjestäjät ovat Viherympäristöliitto, Marketanpuiston Ystävät ry ja Viher- ja ympäristörakentajat ry.

Osastomyynti on avoinna: www.vyl.fi/viherpaivat-2022/piha-puisto-2022/

Merkitsethän tulevan ammattilaistapahtuman kalenteriisi!

Ennakkotiedustelut: toimisto@vyra.fi, Miisa Uski 044 977 05 21

Rakennusperintö ja luontoarvot kohtaavat

Eteläisessä ja keskisessä Suomessa sekä rannikoillamme on runsaasti erilaisia historiallisia linnoitusrakenteita, kuten taiteluhautoja, tuliasemia ja tykkiteitä. Erityisesti ensimmäisen maailmansodan aikaiset maalinnoitteet ovat yleisiä.

teksti ja kuva: ANU RIIKONEN

Muallakin Euroopassa eri historiallisista vaiheista periytyvät linnoitteet ovat tavallisia, ja niiden hoitoperiaatteissa on paljon kirjavuutta. Tuore puolalainen tutkimus pohtii linnoitteiden hoidon, luontoarvojen ja kävijäystävällisyyden suhdetta.

LUONNON VALTAAMAA RAKENNUSPERINTÖÄ

Kasvillisuudella on alun perin usein ollut selkeä rooli osana linnoitetta, erityisesti sen piilottamista ja saavutettavuuden vaikeuttamista. Linnoitteiden hylkäämisen jälkeen ne ovat usein saaneet kasvittua vapaasti. Luonto ottaa omansa takaisin hämmästyttävän nopeasti. Erityisesti tiheään asutussa Keski-Euroopassa linnoitusalueista on voinut muodostua tärkeitä luonnontilaisien kasvillisuuden saarekkeitä tiiviissä kaupunkirakenteessa.

Nykyään, kun linnoitteet ovat esimerkiksi osa matkailunähtävyyttä, kohteen luettavuus ja ymmärrettävyys kokonaisuutena voi kärsiä runsaasta kasvillisuudesta. Lisäksi kasvillisuus voi vahingoittaa linnoiterakenteita. Luontoarvojen ja kulttuurihistoriallisten arvojen välille voi siis muodostua ristiriita.

LUONNONMUKAISTA VAI SLIIPATTUA?

Tutkijat selvittivät näkemyksiä 1800- ja 1900-luvun maalinnoitteisiin liittyen kuva-arvioinnin avulla. Tarkoitus oli selvittää, miten hyvin luonnonmukainen ja toisaalta hyvin tiukasti hoidettu kasvillisuus koettiin osana nähtävyyttä. Hieman toistasataa henkilöä arvioi valokuvista, miten hyvin linnoite oli havaittavissa, miten luonnonmukaiselta alue näytti, ja miten paljon he pitivät kuvan maisemasta. Kuvissa oli mukana eri tavoin hoidettuja linnoitusalueita hyvin viimeistellyistä aivan täysin hoitamattomiin.

Arvioijat pitivät eniten sellaisista kohteista, joissa kasvillisuus oli kohtalaisen hoidettua, linnoite näkyi hyvin, ja oli helposti käsitettävissä kokonaisuutena. Hoitamaton, täysin luonnontilainen kasvillisuus ei ollut kovin suosittua, koska se tyypillisesti vaikeutti kohteen hahmottamista. Myöskään tiukimmin hoidetut linnoituskohteet eivät olleet kaikkein suosituimpia. Eniten haastateltavat pitivät siitä, että melko luontaisen oloisen kasvillisuuden elementit korostivat linnoitusrakenteita, eivätkä häirinneet kokonaisuuden hahmottamista.

HYVÄ TASAPAINO

Suuri osa Suomen merkittävimmistä linnoitteista on Museo-
viraston hallinnassa. Lisäksi linnoitteita osa yksityisillä mailla tai esimerkiksi kaupunkien viheralueilla, muinaismuistolailla suojeltuina puolustusvarustuksina. Yleisesti linnoituslaitteiden ja niiden ympäristön hoitoa Suomessa ohjeistetaan siten, että kokonaisuuden maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot ja eheys säilyvät. Kaikkia linnoitteita ei kuitenkaan meilläkään hoideta, ja Keski-Euroopassa linnoitteiden runsaus on hoidon järjestämiselle vieläkin haastavampaa.

Tässä tutkimuksessa intensiivisimmin hoidettujen kohteiden hoitotaso ylitti selvästi sen, mitä meillä arvoympäristöissä näkee. Tutkimuksen kohtalaisen tai keskimääräisen hoidon taso taas vastasi suunnilleen kotimaan tarkimmin hoidettuja kohteita suuremmissa kaupungeissa.

Kotimainen ohjeistus näyttää osuvan hyvin siihen pääperi-

aatteeseen, jota tutkimuksen osallistujat kaipaivat: kokonaisuuden eheyttä ja hahmotettavuutta. Vaikuttaa siltä, että meillä linnoitteiden hoito, sikäli kun sitä on resursseja tehdä, on osunut kävijän kannalta varsin hyvin kultaiselle keskitielle: ei hoideta liikaa, mutta riittävästi, jotta turvataan rakenteiden säilyminen ja kohteen luettavuus kokonaisuutena. **WY**

Tarkasteltu artikkeli: Pardela, Ł., Lis, A., Iwankowski, P., Wilkaniec, A., & Theile, M. (2022). The importance of seeking a win-win solution in shaping the vegetation of military heritage landscapes: The role of legibility, naturalness and user preference. *Landscape and Urban Planning*, 221, 104377.

MYYDÄÄN YRITYSNIMI

www.urbannatural.fi

OY URBAN
NATURAL AB

+ 358 500 210 390
info@urbannatural.fi

Koe kasvun ihme

Tilaa tai nouda multaa edullisesti:
metsapirtinmulta.fi

HSV valmistaa Metsäpirtin multatuotteet

Metsäpirtin
multa

Sankarihauta-alueet kuuluvat rakennettuihin arvoviheralueisiin (R1). Ne ovat erityisen arvokkaita puutarhakulttuurin, puutarhataiteen, kulttuuriperinnön ym. maanomistajan määrittämien ominaispiirteiden vuoksi. Kuva Tuusulan kirkkopuistosta, missä on sankarihauta-alue. Lisäksi se on museohautausmaa ja siellä on mm. Aleksis Kiven ja Pekka Halosen haudat. Hoitosuunnitelmassa se tulee kuulumaan kunnossapitoluokkaan R1 ja puhtaanapitoluokkaan P2 (työpäivinä ma-pe).

Hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas ilmestyy tänä vuonna

teksti ja kuvat: VIPRI VÄRE

Pitkään odotettu hautausmaan hoitosuunnitelman laadintaopas julkaistaan tänä vuonna. Kirkkolaki muuttuu vuoden 2023 alusta ja uudistuksen myötä hautausmaiden hoitosuunnitelma on lakisääteinen joka seurakunnassa. Aloite hoitosuunnitelmaoppaan laatimiseksi tuli Kirkkohallitukselta, joka oli yksi kolmesta oppaan rahoittajista. Muut rahoittajat olivat Rikala-säätiö ja Seurakuntapuutarhurit ry. Toistaiseksi hoitosuunnitelman laadintaan ei ole määritelty aikataulua ja vielä ei tiedetä, tuleeko sen tekemiseen siirtymäaika. Näitä tietoja odotetaan Kirkkohallitukselta.

Hankkeen suunnitteli ja ohjausryhmän vetovastuu oli Seurakuntapuutarhurit ry:llä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Espoon hautaustoimen päällikkö Juha Ollila. Hän kertoi ryhmän työskentelytahdin olleen tiivis.

”Ensimmäinen kokoontuminen oli viime elokuussa ja viimeinen kokous tammikuussa 2022. Käytännön työn oppaan laadinnassa teki konsultti Hanna Tajakka Viherarkista,” Ollila kertoo. Ohjausryhmässä oli laaja edustus hautaustoimen ammattilaisia ympäri Suomen Helsingistä Rovaniemelle ja Turusta Kuopioon.

”Saatiin hyvin huomioitua Suomen erilaiset olosuhteet ja hoitokauden pituudet,” Juha Ollila täydentää.

Suurin osa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueiksi (R2). Hautausmaan on oltava aidattu alue. Kuusiaita on yleinen hautausmaan aita. Se leikataan vuosittain. Hautausmaan sisällä on paljon leikattuja pensasaitoja, joiden avulla hautausmaa jaetaan osastoihin ja lohkoihin.

1. Hautausmaiden talvikunnossapito on ajoittain haasteellista. Käytävät ovat kapeita ja kaikki koneet eivät mahdu niille. Monella hautausmaalla aurataan ja hiekoitetaan leveät pääkäytävät sekä ne käytävät, minne haudataan ja kaivetaan hautoja.

2. Hautausmaiden yhteyteen voi kuulua erilaisia metsäalueita (M), kuten kuvassa oleva luonnontilainen lintujen pesimäalue järven rannalla hautausmaan vieressä seurakunnan maalla.

3. Hautausmaan vieraslajien poisto kuuluu taulukkoon 7. Tässä on menossa kurturuus poistaminen hautausmaalla.

4. Hautausmaailain mukaan haudat on oltava hoidettuja. Omaiset voivat hoitaa ne itse tai ostaa seurakunnalta haudanhoitopalveluita. Usein hoitopalvelun tuottaa haudanhoitorahasto. Hoitosuunnitelmassa tehdään näkyväksi se, mikä hoito kuuluu omaisille ja mikä seurakunnalle. Kuvassa seurakunnan hoidossa oleva hauta, johon on istutettu *Begonia x benariensis* 'Big Rose With Bronze Leaf' sekä hopeavillakko 'Angel Wings'.

KYSY ENSIN MEILTÄ

Uuden hoitosuunnitelman myötä tarkoituksena on yhtenäistää viheralan hoitokäytänteet viheralan eri sektoreilla, kun hautausmaat alkavat noudattamaan suunnitelmaa. Kaiken pohjana on RAMS 2020 ja VKT 2021. Seurakuntien ja seurakuntayhtymien eri hautausmaiden välillä saadaan yhtenäistettyä käytänteitä ja hoidon tasoerot vähenevät.

Oppaassa käytetään Infra 2017 Kunnossapitonimikkeistön käsitteitä. Hautausmaiden osalta käsitteiden käyttö voidaan jakaa hautojen hoitoon ja hautausmaan kokonaisvaltaiseen kunnossapitoon.

Suurin osa hautausmaista luokitellaan toimintaviheralueiksi (R2). Sankarihauta-alueet ovat rakennettuja arvo- viheralueita (R1). Niiden hoito on intensiivisempää kuin yleisten hautausmaiden. Hautausmailla olevia lähimetsä- alueita (M2) käytetään yhä enemmän lähiviheralueena. Metsähautausmaat kuuluvat lähimetsien alaluokkaan eli puistometsiin (M2.1).

Hoitosuunnitelma toimii myös omaisuuden hallintatyö- välineenä. Sen avulla voidaan näyttää, miten hautaus- toimen tulevaa valtiontukea käytetään. Suunnitelmaa voidaan käyttää myös kustannuslaskennan välineenä seurakunnan sisällä. ”Nyt saadaan työnjohdolle konkreettinen apuväline hautausmaiden töiden suunnitteluun ja aikatauluttamiseen. Myös vuosikello tehdään näkyväksi,” iloitsee Juha Ollila.

Hautausmaat ovat viheralue, jonka hoitamiseen osallistuvat myös omaiset. Uudessa hoitosuunnitelmassa tuodaan näkyviin se, mikä on omaisten vastuu haudan hoidossa ja mikä seurakunnan vastuu hautojen ja hautaus- maan kunnossapidossa.

Kunnossapidon osalta työt voidaan toteuttaa pääasiassa VKT:n mukaan. Jos kunnossapito poikkeaa tästä, niin suunnitelmaan kirjataan poikkeavat asiat. Erilaisia kunnossapitotehtäviä on puhtaanapidosta kasvillisuuden hoitoon, vieraslajeihin, metsien hoitoon, turvallisuustarkastuksiin ja talvihoitoon jne. Kaikessa toiminnassa huomioidaan tekemisen ympäristövaikutukset. Puhtaanapitoluokitus täydentää kunnossapitoluokitusta (RAMS-luokitusta). **vy**

Kirjoittaja on Tuusulan seurakunnan ylipuutarhuri ja Seurakuntapuutarhurit ry:n tiedottaja.

Hankkeen ohjausryhmän jäsenet: pj: hautaus-toimen päällikkö Juha Ollila / Espoon srk-yhtymä/Seurakuntapuutarhurit ry (pj), sihteeri: ylipuutarhuri Marko Laakso / Helsingin srk-yhtymä / Seurakuntapuutarhurit ry, hautaus-toimen päällikkö Miia Ylipulli / Rovaniemen srk, työnjohtaja Liisa Kontunen / Jyväskylän srk-yhtymä, ylipuutarhuri Teemu Vähä-Piikkiö / Turun-Kaarinan srk-yhtymä, ylipuutarhuri Miikka Väisänen / Kuopion ev.lut. srk-yhtymä, seurakuntapuutarhuri Satu Vuorinen / Järvenpään srk / Suomen hautaus-toiminnan keskusliitto, maankäyttöpäällikkö Harri Palo / Kirkkohallitus, erikoistutkija Elisa Heikkilä / Museovirasto. Oppaan laati Hanna Tajakka / Viher-Arkkii.

TAIMITARHATUOTTEITA

KESTÄVIÄ TAIMIA, LAAJA VALIKOIMA

AHOSEN TAIMISTO

www.ahosentaimisto.fi

info@ahosentaimisto.fi

Karstula
Puh. (014) 465 131

TAIMITARHATUOTTEITA

PUUT, PENSAAT, HAVUT,
HYÖTYKASVIT, PERENNAT,
KÖYNNÖKSET...

MONIPUOLINEN VALIKOIMA
LAATUA!
PYYDÄ TARJOUS!

RENGON TAIMITARHA OY

Lukkopellontie 34, 14300 RENKO
puh 050 572 2634, 03-652 6122

www.rengontaimitarha.fi
myynti@rengontaimitarha.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

TAHVOSET

Elämää pihaan ja puutarhaan.

myynti@puutarhatahvoiset.fi

www.tahvoiset.fi

TAIMITARHATUOTTEITA

**VARAA TÄSTÄ
PAIKKA
KOKO VUODEKSI!**

**Soita Hannu Pyykkö
050 2250 tai
hannu.pyykkko@media-bookers.fi**

VIKSTENIN TAIMISTO

Syrjäharjuntie 95
31300 Tammela
Puh. 040 733 3772
toimisto@vikstenintaimisto.fi
www.vikstenintaimisto.fi

Niityn perustaa. Viher-, luonto- ja ympäristöalan ammattilainen voi aloittaa niistä menetelmistä, joita on itselle helpointa ottaa mukaan ja siten muokata rakennettua ympäristöä, lähivihreää jossa elämme. Kuva: Kaisa Koskelin

Lumoava lähivihreä

Viher-, luonto- ja ympäristöalalle tarvitaan ammattilaisia, jotka osaavat yhdistää tietoa, tavoitteita ja käytäntöä monesta kulmasta ja tuottaa suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon palveluja luonnon monimuotoisuutta kunnioittaen ja tukien.

Teksti: KAISA KOSKELIN, kuvat: KAISA KOSKELIN JA JENNI ARJORANTA

Ajatus LUMOTarhurista syntyi AhlmanEdun uuden hanketyöntekijän Kaisa Koskelinin ja luonto- ja ympäristöalan vastuvalmentajan Krista Mäkelän välisestä keskustelusta tammi-kuussa 2021, jossa pohdittiin, mitä alkamassa oleva European platform for urban greening (EPLUG) hanke voisi olla. Hankkeen alkumetreillä pohdittiin mitä ja millaista täydennyskoulutusta tarvitaan KESYn lisäksi, jotta viheralan ammattilaisilla olisi työkaluja ilmaston muuttumiseen, luonnon monimuotoisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseen urbaanissa ympäristössä. Ensimmäinen vastaus oli LUMOTarhuri.

Puutarhurin perustutkinnon perusteet uudistuivat vuonna 2021 ja LUMOTarhuri-idea lähti kehittymään tutkinnon osasta,

joka käsitteli luonnon monimuotoisuutta tukevaa puutarhanhoitoa. Tämä on sitä viheralalle räätälöityä luonnon monimuotoisuuden kulmaa, jota ei ole aikaisemmin opetettu tutkinnoissa. Päätimme tarjota tätä tutkinnon osaa AhlmanEdun viher- ja ympäristöalan opiskelijoille sekä alalla toimiville ammattilaisille. LUMOTarhurin opinnot sijoitettiin talveen, jotta mahdollisimman moni kausityössä oleva ammattilainen voisi osallistua koulutukseen ja suorittaa näytön sitten omalla työpaikallaan seuraavana keväänä.

Ajatuksemme on, että viherrakenteiden asema kaavoituksessa pitäisi olla jo itsestäänselvyytenä turvattu kuten myös luonnon monimuotoisuus osana rakennettua ympäristöä. Tutkinnon osan suorittavilla opiskelijoilla on mahdollisuus viedä

Elävä maaperä antaa kasveille kaiken tarvittavan. Ei tarvita lannoitteita, kastelua tai torjunta-aineita, kun veden- ja ravinteiden kierrot sekä monimuotoisuus ovat balanssissa. Kuva: Kaisa Koskelin

Opiskelijat niittyyn ja lahoaitaan tutustumassa. Kuva: Jenni Arjoranta

Sadepuutarha. LUMOTarhurin opinnot sijoitettiin talveen, jotta mahdollisimman moni kausityössä oleva ammattilainen voisi osallistua koulutukseen ja suorittaa näytön omalla työpaikallaan seuraavana keväänä. Kuva: Kaisa Koskelin

viestiä luonnonmonimuotoisuuden tukemisesta käytäntöön. He voivat haastaa asiakkaitaan ja sekä rakentamisen ja kunnossapidon menetelmiä.

Talvikauden opinnoissa on aina omat haasteensa. Teoria on teoriaa eikä asioita pääse kokeilemaan käytännössä. Oli suuri onni, että saimme loistavat luennotsijat: alan kokemusasiantuntijat Jere Niemisen Villi vyöhyke ry:stä, ekologi Kaisa Mustajärven Ramboll Oys:tä, Soil food Web guru Oskari Pikkaraisen sekä vastuuvallmentaja Susanna Koivusalon AhlmanEdusta. He pystyivät tuomaan arjen kokemuksia ja näkemyksiä opintoihin.

LUMOTarhurit

Ryhmä muodostui perustutkintoa opiskelevista luonto- ja viheralanopiskelijoista, valmistuneista puutarhureista ja AMK hortonomeista. Ryhmä on ollut täynnä intoa, keskusteluja, kysymyksiä, havaintoja ja mikä parasta - aitoa halua tehdä asioita toisin. Opiskelijoiden taustat ovat vaihtelevia, mutta heitä on yhdistänyt tekemisen into ja tarve ymmärtää monimuotoisuuden taustaa paremmin.

Riittääkö 15 osaamispisteen tutkinnon osa kaikkeen tähän?

Ajattelen, että monimuotoisuus on niin monitahoinen ja aina tapauskohtaisesti hahmotettava ja räätälöitävä asiakokonaisuus, että sen hallitsemiseen ei ehkä riitä koko ihmisen elinikäkään. Varsinkin kun meillä on pois opittavana yli 500 vuotta vallalla ollut ajatus, että luonto palvelee meitä ja siitä on otettava kaikki hyöty irti.

Pienessä ajassa on kuitenkin käynyt ilmi, että luonto- ja ympäristöalalla sekä viheralalla opiskelee ja työskentelee paljon ihmisiä, jotka haluavat antaa ekosysteemipalveluille paremmat olosuhteet ja mahdollisuudet.

Elävä maaperä antaa kasveille kaiken tarvittavan. Ei tarvita lannoitteita, kastelua tai torjunta-aineita, kun veden- ja ravinteiden kierrot sekä monimuotoisuus ovat balanssissa. On opittava ainakin osittain pois totutusta siisteyskäsituksesta viheralueilla, haastettava omia tottumuksia ja omaksuttava jatkuvan oppimisen ja parantamisen ajatus.

Uskon, että jos muuttaisimme tekemistämme, asioita arjessa, yksi prosentti viikossa -periaatteella paremmaksi, tekisi se valtavasti vuodessa.

UUSI ELINKEINOPOLKU

LUMOTarhurin opinnot antavat uusia työkaluja työelämään. Lyhyessä ajassa on mahdotonta käydä läpi kaikkea ja on ollut lohduttavaa oppia, että luontoharrastajatkin keskittyvät havainnoinneissaan esimerkiksi päiväperhosiin tai opettelevat tietyn harvinaisen kasvin lisäämistä. Kaikkea eivät hekään tunnista tai hallitse kaikista monimuotoisuuden näkökulmista. Viher-, luonto- ja ympäristöalan ammattilainen voi siis aloittaa niistä menetelmistä, joita on helppo ottaa mukaan ja siten muokata rakennettua ympäristöä, lähivihreää jossa elämme.

Toivomme myös, että LUMOTarhuriopinnot avaavat uusia viher- ja luontoalan elinkeinopolkua. Tiedämme, että moni taimisto harkitsee lopettavansa toimintansa. Mistä saamme siis kotimaiset koristekasvit tulevaisuudessa? Vielä suurempi vaje on luonnonkasvien lisäämisessä. Sitä tehdään todella vähän ja tälle osaamiselle olisi valtava kysyntä. Meidän silmiimme kotimainen mäkitervakko ja Saksassa tuotetusta siemenestä kas-

vatettu kasvi näyttävät samalle luonnonkasville, mutta hyönteisten mielestä ei välttämättä ole niin. Kun oikeasti haluamme tukea ja rikastaa luonnon monimuotoisuutta, on kasvien oltava läheltä. Toivomme, että joku LUMOTarhureista onnistuu löytämään luonnonkasvien lisäämisestä elinkeinopolun esimerkiksi konsulttimalla, neuvomalla, rakentamalla tai kunnossapitämällä viherrakenteita ekologisemmin.

LUMOlähettiläät

Tekemiselle tarvitaan tilausta, muuten kaikki omasta mielestä hyödyllinen oppi jää arvoltaan puolittaiseksi. Toivomme, että AhlmanEdun LUMOTarhureista tulisi opintojensa ja verkoston tuen kautta LUMOlähettiläitä, jotka osaavat soveltaa oppimaansa käytännön toimiin ja samalla haastavat omaa työpaikkaansa, asiakkaitansa, tuttuja tai kaveriporukkaa. Opiskelija Mari Ylikauppila aloitti projektityönään tekemään LUMO-ohjelmaa Tampereen Vuokratalosäätiölle. Ohjelmassa kirjataan käytännön toimia siitä, miten monimuotoisuutta voi tukea rakennetussa ympäristössä.

Toivomme, että elävän maaperän ravintoverkko, ravinteiden, veden ja hiilen kierto sekä ekosysteemipalvelujen kunnioitus luontopohjaisten ratkaisujen kautta olisivat vakiintuneita käytäntöjä viherrakenteiden ketjussa, jossa LUMOTarhurit ovat osaajien kärkeä. **vy**

Kirjoittaja työskentelee projektipäällikkönä AhlmanEdussa European Platform for Urban Greening hankkeessa.

Viherpäivät & tekniikka

Tapaamme taas Jyväskylässä 8.-9.2.2023

Mistä löytää iloa?

Elämme kovia aikoja. Ensin kaksi vuotta koronaa, pelkoa omasta ja läheisten terveydestä, sitten iski raaka sota, joka rikkoi luottamuksen naapuriin ja nosti vanhempiemme ja isovanhempiemme traumat pintaan. Pitäisi elää ilmastoystävällisesti, auttaa hädässä olevia, torpata omat matkustushaaveet ja muutkin kulutushaaveet. Tulee huono omatunto, jos huomaa unelmoivansa huolettomasta paratiisisaaresta, nyt kuuluu haaveilla kompostoinnista ja hyötykasvien viljelystä, olla koko ajan huolissaan ja vastuullinen.

Jostain pitäisi saada elämään iloa, muuten ei jaksa. Mistä sitä löytyy? Moni suomalainen on löytänyt iloa luonnosta ja puutarhasta, mökkeilystä, lintujen tarkkailusta ja kalastuksesta. Kaikki ilmastoystävällisiä ja vastuullisia tapoja kuluttaa, eikö? Vai pitääkö mökille menoa varten hankkia sähköauto? Täytyykö terassi olla niin iso, että sinne mahtuu puoli sukua, vaikkei niitä oikeasti edes sinne halua? Pitääkö mökkihiha uusia isoilla koneilla ja asentaa sinne kuntaa? Täytyykö kokea syllisyttä siitä, että kerran keväällä haravoi kevyesti pihansa ja torjuu kirvainvaasion aerosolilla? Kerran tein niin ja mainitsin tästä ekologisesta puutarharyhmässä, niin heti minulta tiukattiin, oliko käyttämäni tuote tarkoitettu ja hyväksytty siihen tarkoitukseen.

Syyllyttäminen on päivän sana. Ihmiselle ei tee hyvää, jos 200 gramman pihvi muuttuu mahassa kahden kilon painoiseksi kiveksi. Lapsikin sen tietää, että lihan syönti on ilmaston kannalta huono juttu, pitäisikö siitä luopua kokonaan? Entä autolla ajo tai isot dieselkoneet, joita työssään tarvitsee? Itse olen vähentänyt lihan syöntiä ja autoilua - se on vähän helpottanut vähän ilmastoahdistusta, kun tekee jotain konkreettista, vaikkei se maailmaa pelastakaan.

Puutarha- ja viheralalla olemme näinä aikoina onnekkaita. Me puolustamme kestävä kehitystä, luonnon monimuotoisuutta, pidämme huolta viherverkoista, metsistä, rannoista, pelloista ja niityistä. Me suunnittelemme, rakennamme ja hoidamme leikki- ja liikuntapaikkoja, istutamme kaupunkiin pui-

ta, luomme linnuille ja muille eläimille suojaa ja pesimismahdollisuuksia. Viherala on ollut etulinjassa kehittämässä kestävä kehityksen konseptia ja tapoja toimia. Viherhokkuus on oiva apu tämän suunnan jalkauttamiseen, sillä pääkaupunkiseudulla rakennuslupaa ei heru, jollei viherhokkuuden tavoitte täyty. Tiesitkö, että roudaamalla kansipihalle lahopuita saa lisää pisteitä?

Voimme siis olla tyytyväisiä valitsemaamme alaan, mutta nyt on hyvä hetki tuoda näitä vihreitä arvoja entistä voimakkaammin esiin. Meille itsestään selvä ei ole muille itsestäänselvyys. Pidetään ääntä ja puolustetaan vihreää, häpeilemättä. Tuodaan esiin se tosiasia, että viheralueet maksavat itsensä takaisin parantaen ihmisten terveyttä, varsinkin sitä katoavaa mielenterveyttä.

Samalla voimme miettiä, miten voisimme vielä vähän enemmän toimia kestävämmän, luonnon monimuotoisuutta suojellen, käytännön tasolla, jokainen meistä. Laitetaan silmille 'Lumo- silmälasit', kuten Aino Karilas Viherympäristöliiton niityluennoilla sanoi. Löydetään ilo pienistä asioista, perhosista, kimalaisista ja kolopuista, luonnon pienistä ihmeistä.

Tämä on 37. kirjoittamani kolumni. Ensimmäisen jutun kirjoitin 2014 ja ajatukseni oli tuoda tähän joskus vähän raskaaseen lehteen hiukan kepeyttä ja suunnittelijan näkökulmaa. Olen kirjoittanut tasa-arvosta, työssä jaksamisesta, inspiraatiosta ja ajan käytöstä. Olen pohtinut onnea, kateutta ja työn merkitystä. Olen nostanut esiin yrittäjän arkea, suunnittelijan tunteita ja yhteistyön merkitystä. Olen puolustanut vihreyttä, hippinä olemista, paikan henkeä ja kierrätystä. Kiitos kaikista kannustavista palautteista ja juttuaiheista, joita olen saanut kollegoilta. Tämä on ollut hauskaa, mutta aikansa kutakin.

”Pidetään ääntä ja puolustetaan vihreää, häpeilemättä.”

MAAILMAN MONIPUOLISIN KUORMAAJA

Avant 600 -sarjan uutuudet

Kun vaadit tehokasta, ketterää, puhdasta, polttoainetaloudellista, hiljaista ja miellyttävää työskentelyä, valintasi on Avant 645i tai 650i. 44 hv -tehoiset uutuusmallit ovat teholuokassaan maailman kompakteimmat hiukkassuodattimella varustetut kuormaajat, jotka täyttävät Stage V -päästömääräykset.

Avant-kuormaajat ja -työlaitteet

Avant Tecno Oy
Puh. (03) 347 8825 | myynti@avant.fi
Ylötie 1, 33470 Ylöjärvi

WWW.AVANT.FI

Puu on muotoilun näkökulmasta ihanteellisin materiaali

Ennen kuin Lappsetin leikki- ja liikuntavälineet ovat käyttäjien ilona, ne käyvät läpi monivaiheisen suunnitteluprosessin, jonka lähtökohtana on aina loppukäyttäjien tarpeet. Lappset käyttää tuotteissaan kestopuuta, koska se on ympäristöystävällinen, laadukas, kestävä ja miellyttävä materiaali.

Lappsetilla tuotteiden suunnittelu on moniulotteinen prosessi. Käytettävyyden lisäksi on huomioitava muun muassa turvallisuus, laadukkuus ja tuotannon sujuvuus.

”Muotoilua pitää lähestyä myös vastuullisuuden kautta”, korostaa aikaisemmin Lappsetilla Design managerina toiminut Kirsi Svärd blogissaan. ”Suunnittelun aikana on pohdittava, miten tuotteesta saadaan myös ympäristöystävällinen. Mitä vähemmän tuotteessa on käytetty uutta raaka-ainetta, sitä vastuullisempaa sen tuotanto on. Laadusta tai turvallisuudesta ei kuitenkaan tingitä missään vaiheessa.”

– Suunnittelijana tykkään puusta siksin, että sitä on helppo työstää, Kirsi kertoo.

Puu näyttää kauniilta, ja elävänä materiaalina se sulautuu hienosti ympäristöön. Mitä luonnollisemmalla puulla näyttää, ja sen syyt näkyvät, sitä enemmän se miellyttää käyttäjän silmää.

Lue blogikirjoitus kokonaisuudessaan verkkosivuiltamme:

www.lappset.fi

Kotimaiset katokset uudistuivat

Lehtovuori on suunnitellut ja valmistanut katoksia 1940-luvulta asti. Ajat muuttuvat ja kaupunkiarkkitehtuuri sen mukana. Viime vuosina katos-ten kasvavaksi trendiksi on noussut muunneltavuus, katoksen odote-taan soveltuvan muotoilunsa ja ominaisuuksiensa puolesta ympäristöön ja käyttötärpeeseensa täydellisesti. Lehtovuoren suosituimmat katos-mallit Vivid ja Akva haluttiin uudistaa vastaamaan entistä paremmin tätä kysyntää. Syntyi ViVa, katosratkaisu, jonka puitteissa on mahdollista yh-distellä Akvan ja Vividin ominaisuuksia. ViVa voidaan räätälöidä mittojen osalta hyvin joustavasti ja valita katokseen ominaisuudet laajasta valikoi-masta. Katoksen suunnittelu onnistuu maksuttomasta ProdLib mallikir-jastosta löytyvän katoskonfiguraattorin avulla, myös Lehtovuoren asi-antuntijat ja suunnitteluosasto ovat mielellään apuna. Lehtovuoren ka-tokset valmistetaan omassa, modernissa kaupunkikalustetehtaassamme Ylöjärvellä.

Tutustu ViVa katosratkaisuun ja muihin Lehtovuoren tuotteisiin netti-sivuillamme lehtovuori.fi

Kierrätyskasvualustat kestävään ympäristörakentamiseen

Kestävä ympäristörakentaminen ohjaa viheralaa kehittämään toiminta-tapojaan ja kestävämpiä tuotteita. Kekkila on kehittänyt kaksi uutta kas-vualustaa, joissa kierrätysraaka-aineiden osuus on peräti 80 %.

– Rakentamisen kokonaispäästöjä on pienennettävä ja me haluam-me tarjota asiakkaillemme tähän ratkaisuja, kertoo myyntipäällikkö Han-nu Saranko Kekkila.

Kekkila Kestävä kasvualusta PLUS on seulottu ja kalkittu kasvualus-ta nurmi- ja istutusalueiden perustamiseen. Kekkila Kasvunparantaja PLUS on hoitotuote, joka sopii lannoittavaksi katemullaksi nurmikoille ja erilaisille istutusalueille. Tuote sopii myös paikkauskylvöihin tai maanpa-rannukseen istutusalueilla.

Vankka kokemus kierrätysraaka-aineiden käytössä

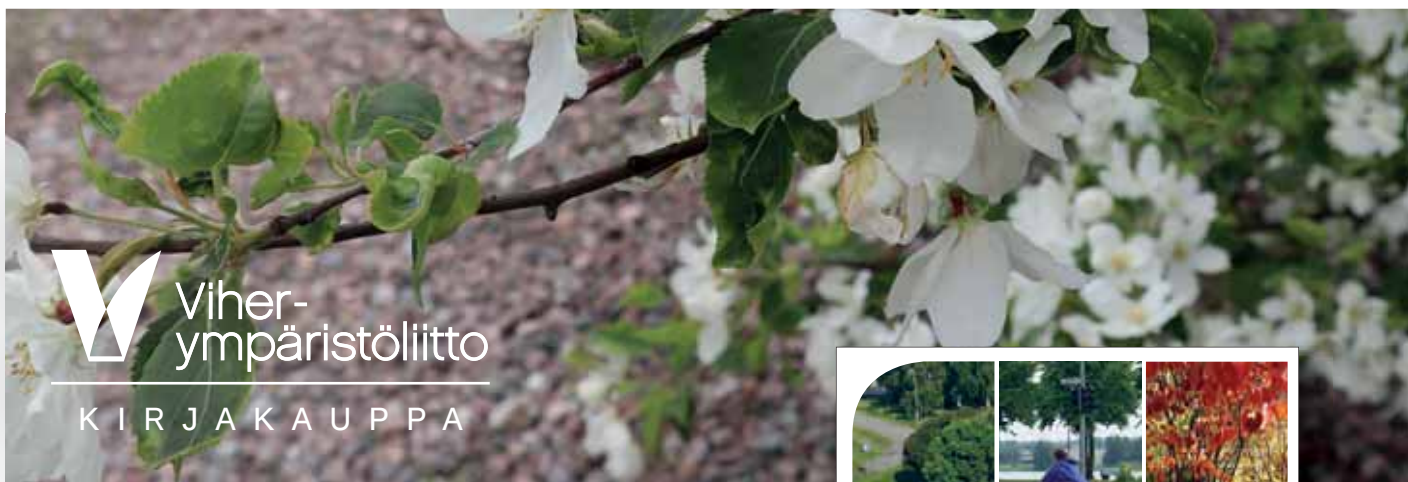
– Uutuustuotteiden pääraaka-aineena käytetään kompostia, joka lan-noitustehon lisäksi parantaa maan rakennetta. 95 % valmistamistam-me kasvualustoista on lannoitettu kotimaisilla kierrätysravinteilla, kertoo tuotepäällikkö Paulina Nyberg.

Tuotteiden valmistuksessa huomioidaan erityisesti materiaalitehok-

kuus: uusiutumattomien raaka-aineiden käytön vähentäminen, paikallisen materiaalin uusiokäyttö ja ravinteiden kierrätys.

– Kierrätämme esim. kasvihuoneviljelyn kasvijätettä, metsäteollisuus-sivujakeita sekä rakennuskohteista maamassoja kasvualustoihin ja lopulta osaksi kaupunkiympäristöä. Tämä on kiertotaloutta parhaimmil-laan, summaa Kekkila Kierrätyspalveluiden myynti- ja kehityspäällikkö Toni Luoma. kekila.fi

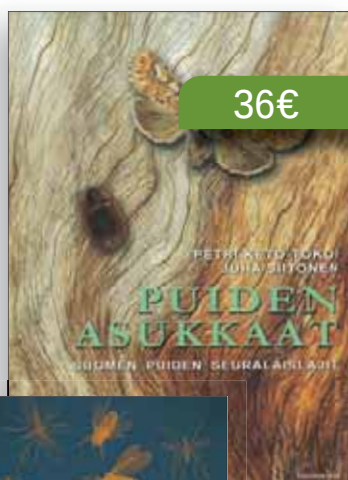
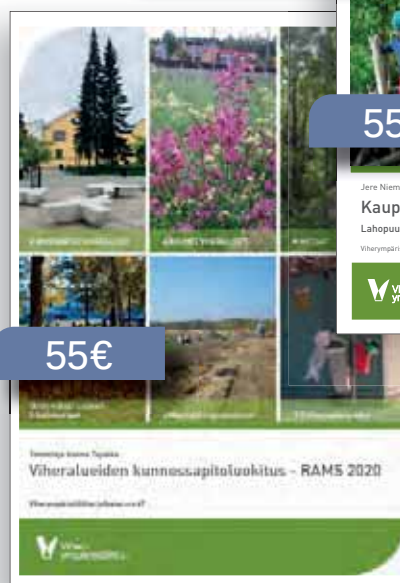

Viher-
ympäristöliitto
KIRJAKAUPPA

Viherympäristöliiton kirjakaupasta löydät kirjat viheralan töihin, opiskeluun ja kesälaitumille.

Tutustu Viherympäristöliiton kattavaan viheralan julkaisuvalikoimaan, kuten Viheralueiden kunnossapidon yleinen työselostus VKT 2021, Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS 2020, Kaupunkien lahoppuopas sekä Dynaaminen kasvillisuus.

Valikoimasta löytyy myös luonnon monimuotoisuutta, kasveja ja puutarhaharrastusta käsitteleviä kirjoja, kuten Suomen puu- ja pensaskasvio, Puiden asukkaat, Elämän verkko, Jos hyönteiset katoavat, Samettinen sammal, Monivuotiset vihannekset ja Yrttiruutujen äärellä.

Tutustu valikoimaan
osoitteessa >

KAUPPA.VYL.FI

Puutarhaneuvos Hannu Ojanen

Seinäjoen pitkäaikainen kaupunginpuutarhuri, puutarhaneuvos Hannu Ojanen menehtyi sairauskoh-
taukseen Seinäjoen keskussairaalassa 26.4.2022.
Hän syntyi Peräseinäjoella 25.4.1950 ja siellä hän
myös asui.

Hannu Ojanen loi pitkän ja ammatillisesti merkittävän
uran Seinäjoella. Hän aloitti puutarha-alan opinnot Kempe-
leessä ja valmistui hortonomiksi Lepaan puutarhaopistosta
vuonna 1977. Hän syvensi opintojaan Hämeen ammattikor-
keakoulussa valmistuen hortonomi AMK:ksi vuonna 2002
maisemasuunnittelun koulutusohjelmasta.

Työura oli monipuolinen. Hän perehtyi harjoittelijana
puistojen ja golfkenttien hoitoon, Hankkijan palveluksessa
viherrakentamiseen työnjohtajana ja vastaavana mestarina,
hortonomina Hämeenlinnan sekä Turun kaupunkien palve-
luksessa. Vuonna 1983 Ojanen aloitti Seinäjoella kaupungin-
puutarhurina ollen tehtävässä eläkkeelle jäämiseensä saakka,
yli 30 vuoden ajan. Hänen roolinsa oli merkittävä Seinäjoen
pyrkinessä viihtyisäksi ja toimivaksi tapahtumakaupungiksi
asukkaille ja vierailijoille. Puistojen hoitoluokituksen laa-
timinen ja toteuttaminen onnistuivat niin, että ympäristöä
kuluttavat suuret yleisötapahtumat on voitu toteuttaa rajoi-
tetuista määrärahoista huolimatta aiheuttamatta merkittä-
viä viihtyvyyshaittoja. Ojaseen panos kaupungin läpi virtaa-
van joen rantojen ja keskeisen Kampusrannan toteutuksessa
on ollut merkittävä. Tärkeää on ollut myös Ojaseen toiminta
lähiliikuntapaikkojen kehittämisessä, uutuuslajikokeilussa
sekä monessa muussa kaupunkilaisten viihtyvyyteen ja tyy-
tyväisyyteen tähdänneessä toiminnassa ja hankkeessa.

Työssään hän toimi puisto- ja liikunta-alan, viihtyisyy-
den ja asukkaiden hyvinvointiin liittyvissä toimikunnissa

ja työryhmissä puheenjohtajana, jäsenenä ja asiantuntijana.

Ojanen oli myös aktiivinen yhdistystoiminnassa, mm.
Kaupunginpuutarhurien seuran hallituksessa (1999–2014),
Maisemasuunnittelijat ry:n hallituksessa ja sihteerinä 1979–
1987, Tekniikan ja Erityisalojen Ammattilaiset ry:ssä (1990–
2007). Puutarhaharrasteen kehittäminen oli Hannu Oja-
selle tärkeää. Etelä-Pohjanmaan Puutarhaseura ry:ssä hän
oli peräti 11 vuotta puheenjohtajana ja sitä ennen jo viisi
vuotta hallituksessa. Hän kehitti Etelä-Pohjanmaan Puutar-
haseuran toimintaa mm. ollen mukana järjestämässä suo-
sittuja maakunnallisia puutarhanäyttelyitä. Hän oli aktii-
visesti mukana myös valtakunnallisissa alueellisten puu-
tarhaseurojen paikallisyhdistystoimikunnassa, joka ideoi
yhdessä Puutarhaliiton kanssa valtakunnallisia tapahtumia,
kuten Avoimet puutarhat.

Hannu Ojaselle on myönnetty ansioistaan Puutarhaliiton
kultainen ansiomerkki (2008), KTL ry:n kultainen ansio-
merkki (1998), Vihervuoden Vihreä kaupunki -mitali (2008)
ja puutarhaneuvoksen arvonimi 2019.

Hannu oli hauska seuramies ja myös laulumiehiä, joka
kantavalla äänellään ilahdutti monia illanistujaisia ja opin-
tomatkoja. Hän aina huomioi toiset ja kysyi kuulumiset.
Hannu oli kokenut jo yhden vakavan sairauden, josta hän
toipui ja hän oli mukana puutarhaneuvosten tapaamisissa
ja Viherympäristöliiton 30-vuotisjuhlassa lokakuussa 2021.

Seppo Närhi
Puutarhaneuvos

KESY - KESTÄVÄ YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Viheralan toimija, hae KESY-tunnusta

Kestävää ympäristörakentamista toteuttavat toimijat voivat nyt hakea toiminnalleen KESY-tunnusta. KESY-tunnus kertoo sitoutumisesta toimintamallin tavoitteisiin ja edistämiseen. Tavoitteena on sitouttaa toimijat KESY-toimintaan ja saada tietoa erilaisista viheralan hankinta-, suunnittelu-, rakentamis- ja/tai kunnossapitovaiheissa olevista hankkeista, joissa sovelletaan käytäntöön laadittuja KESY-ohjeita ja työkaluja. Tunnusta voi käyttää KESY:ä toteuttavan hankkeen tai muun toiminnan yhteydessä viestinnässä ja asiakirjoissa

Kestävän ympäristörakentamisen (KESY) tarkoituksena on suunnitella, rakentaa ja kunnossapitää ympäristöä siten, että vältetään, lievennetään, estetään tai kompensoidaan rakentamisen haitallisia vaikutuksia. KESY on viheralan yhteisesti luoma toimintamalli. Se määrittää kestävän kehityksen mukaiset, suomalaisiin olosuhteisiin soveltuvat toimintaperiaatteet, toimenpiteet ja käytännönläheiset ohjeet ympäristörakentamisen koko prosessille. Lisätietoa www.vyl.fi/kesy

KESY-tunnus kertoo sitoutumisesta kestäväan toimintaan

Toiminnanjohtajalta

Strategiasta tukea operatiivisen toiminnan suunnitteluun ja alan työlle

Viherympäristön numerossa 2/2022 kirjoitin, kuinka Viherympäristöliiton strategiaa on työstetty syksyn 2021 järjestöpäivistä alkaen. Työtä on tehty koko kevään 2022 ajan ja liittokokous maaliskuussa antoi mandaatin työn jatkamiselle niin, että uusi strategia voitaisiin vahvistaa seuraavassa liittokokouksessa kevättalvella 2023. Edelleen hallitus evästi strategiatyöryhmää niin, että myös liiton kumppaneilta kerätään ajatuksia työn sisällöstä loppukesälä ja käsitellään vielä yhteisesti järjestöpäivillä syyskuussa. Tämä kysely on tulossa jäsenillemme ja toivomme siihen vastauksianne.

Pyrimme erottelamaan niitä toimia, joita Viherympäristöliitto voi itselleen asettaa, niitä tavoitteita, joita viheralalla halutaan edistää ja näiden toimien vaikutusta viihtyisään, turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön sekä globaaleihin ilmiöihin, kuten ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Viherympäristöliitto haluaa olla yhteistyöhakuinen ja avoin, tunnistaen sen, että pelkästään alan voimin ei sinivihreää hyvää elinympäristöä voida rakentaa, vaan tämä tapahtuu yhteistyössä, toivottavasti jatkossa syvässä kumppanuudessa muiden ympäristöstä rakennuttavien, suunnittelevien, rakentavien ja kunnossapitävien kanssa. Edustuksemme on jo monessa kumppaniorganisaatiossa ja toimielimessä, ja keskusteluja yhteistyön syventämisestä käydään useiden tahojen kanssa.

Organisaationa voimme hakeutua tekemään työtä eri tahojen kanssa ja vaikuttaa viherympäristön rakentamiseen laatujärjestelmiin, järjestää tilaisuuksia osaamisen kehittämiseksi ja osallistua siihen keskusteluun, jossa osaamisen kehittämiseen laajemmin vaikutetaan, luoda keskusteluyhteyksiä ja nostaa osaajiemme ääntä kuuluviin. Organisaationa emme kuitenkaan voi suoraan vaikuttaa paremman ympäristön rakentamiseen, ja tästä syystä erityisen tärkeäksi nousee strategisten tavoitteiden juurtuminen toimintaan niin jäsenyhdistyksissämme kuin heidän jäsenissään ja edelleen alan käytännön toimijoiden arjessa edellä kuvatuin tavoin. Teemme työtä yhdessä paremman elinympäristön puolesta ja Viherympäristöliitossa tavoittelemme sellaista avointa keskustelua, jossa kaikki alan toimijat näkevät yhteyden strategisen suunnittelun ja käytännön toimien välillä.

Yhdessä vihreän ympäristön asialla,

Taavi Forssell

Toiminnanjohtaja, Viherympäristöliitto

Viherpäivien tekijätiimiä ja puhujia.

Katse eteenpäin Viherpäiv@t 2022 -tapahtumassa

Perinteiset Viherpäivät järjestettiin tänä vuonna webinaarina, joka kokosi ammattilaiset keskustelemaan viheralaa koskettavista tulevaisuuden teemoista ja käytännöistä. Viherympäristöliiton puheenjohtaja Sauli Rouhinen johdatti päivän teemaan avauspuheenvuorossaan esittelemällä planetaarisen hyvinvoinnin käsitettä. Tapahtumassa kuultiin niin kotimaisia kuin ulkomaisia asiantuntijoita sekä tutustuttiin alan toimijoiden näyttelyosastoihin. Ensi vuonna tapahtuma järjestetään paikan päällä Jyväskylän Paviljongissa 8.-9.2.2023.

Lumiopas laadintaan

Viherympäristöliitto käynnistää lumioppaan laatimistyön. Oppaan tarkoituksena on käsitellä laajasti eri näkökulmista lumen käsittelyä ja lumitilojen mitoittamista kaupunkiympäristössä. Opas julkaistaan valtakunnallisena maksuttomana ohjeena eri toimijoiden käyttöön.

Myös muita uusia oppaita ollaan pian julkaisemassa. Tämän vuoden aikana tulossa ovat Biohiiliopas, Viheralueiden luonnonmukaisten hulevesirakenteiden kunnossapito LHK 2022 sekä Luontopohjaiset oppimisympäristöt -opas.

Lisätietoja koulutuksista: vyl.fi/tapahtumat

Lisää Viherympäristöliitosta www.vyl.fi

Toimisto:

Viherympäristöliitto ry, Viljatie 4 C, 00700 HELSINKI
info@vyl.fi

Taavi Forssell, toiminnanjohtaja,
Viherympäristöliiton yleiset asiat,
040 197 1273, taavi.forssell@vyl.fi

Tiia Naskali, koordinaattori, tiia.naskali@vyl.fi,
050 438 1860.

Heidi Ovaska, tapahtumakoordinaattori,
heidi.ovaska@vyl.fi, 040 592 5810

Jyri Uimonen viherpalvelu-asiat,
jyri.uimonen@puutarhaliitto.fi, 040 827 4833.

Safe to Play Inspector

Tämä uusi leikki- ja liikunta-alueiden tarkastussovellus ohjeistaa tarkastukset, skaalaa ja tallettaa kuvat sekä laatii automaattisesti täyden alueraportin.

Kehittänyt alan johtava asiantuntija yhteistyössä ammattilaisten kanssa!

- ✓ Paranna tarkastuksen laatua
- ✓ Anna ohjelman opettaa itseäsi
- ✓ Käytä työaika tehokkaasti
- ✓ Tietoturvallinen
- ✓ Sisäänrakennettu riskinarviointi
- ✓ Myöhemmin aluetiedot vaivatta Safe to Play Managementiin!

1) Asenna mobiililaitteelle

2) Kokeile ilmaiseksi 30 pv

Ilmottaudu maksuttomaan
käyttökoulutukseen 040 717 9536
1.6. / 15.6 / 29.6 / 13.7

3) Osta aluemuistipaikat

kauppa.s2p.fi

Lanseerauskampanja kesäkuun ajan.
Esim. 100 aluemuistipaikkaa 3 vuotta:
492 € sis. alv.

Inspector

Safe to Play Oy

www.s2p.fi

Soita meille!

040 717 9536 / Anne

Uuma-kivi

uusiomateriaaleja
hyödyntäen

Ilmoittaudu ilmaiseksi Vihertekniikka -näyttelykävijäksi!

Olemme mukana 11.2.

Viherpäivät
verkkotapahtumassa

Uuma-kivi

Betoni kiertää - 2000 tonnia betonimursketta pihakivien valmistukseen

Uuma-kivi on ympäristötietoisien valinta

Ruduksen Uuma-kivissä hyödynnetään kierrätettäviä uusiomateriaaleja. Aikaisemmin Uuma-kiviä on valmistettu lämmöntuotannon sivutuotteena syntyvää keinokiviainesta hyödyntäen. Nyt valmistamme uusio-
raaka-ainetta murskaamalla omaa ylijäämäbetonia ja kierrätämme betonimurskeen takaisin pihakivien raaka-
aineeksi.

Kierrättämällä betonituotetehtaan ylijäämäbetonit takaisin pihakivituotantoon

- Säästämme 15-20% neitseellisiä luonnonkiviaineita
- Vähennämme jätteen ja raaka-aineiden kuljetuksista aiheutuvia päästöjä

Tilaamalla Uuma-Kartanokiviä asiakas voi olla varma, että tuotteen valmistuksessa on käytetty kierrätettyä uusiomateriaalia. Kuluneen kauden aikana Tampereen tehtaalla on tehty uusiomassalla valmistettuja pihakiviä myös muissa kivimalleissa. Merkinä Uuma-tuotteesta on tuotelavan etikettiin lisätty ympäristöarvoja kuvaava lehti-kuvake.

